Inventarislijst
TABBLAD NR. 3

5 december 1996

COMITÉ VAN TOEZICHT URBAN BIJLMERMEER

Datum: Donderdag 5 december 1996
9.00 - 11.00

Plaats: Projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer
Bijlmerdreef 123
1102 BP Amsterdam
020-6918822
020-5670403 (programmasecretariaat URBAN)

AGENDA

1. Opening en vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Verslag vergadering 5 september 1996
4. notitie 'een nieuwe start'
5. Volgende bijeenkomst Comité van Toezicht
6. Rondvraag

COMITÉ VAN TOEZICHT URBAN BIJLMERMEER
Bijlmerdreef 123
1102 BP AMSTERDAM
TELEFOON 020 - 691.88.22
TELEFAX 020 - 691.89.80

Vergadering d.d.	:	5 december 1996
Agendapunt	:	**3 Verslag 5 september 1996**
Opgesteld door	:	programmasecretariaat URBAN
Meegezonden stuk	:	verslag bijeenkomst CvT 5 september 1996
Gevraagde beslissing	:	vaststellen verslag

Korte Toelichting :

Verslag bijeenkomst Comité van Toezicht URBAN Bijlmermeer 5 september 1996

Aanwezig: dhr. Van der Aa (vz, gem. Amsterdam) [redacted] (Stadsdeel Zuidoost); [redacted] (ministerie van Binnenlandse Zaken); [redacted] (woningcorporatie Nieuw Amsterdam); [redacted] (KvK); [redacted] (BOOZ); [redacted] (gem. Amsterdam); [redacted] (Stedelijke Woningdienst); [redacted] (projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer); [redacted] (secr.).
afwezig: [redacted] (EC, DG XVI); [redacted] (EC, DG V); [redacted] (politie); [redacted] (KvK)

1. **opening en vaststelling agenda**

De voorzitter opent de vergadering van het Comité van Toezicht Urban Bijlmermeer en heet een ieder van harte welkom. De agenda wordt vastgesteld conform voorstel.

2. **mededelingen**

Dhr. Canits zal in het vervolg in plaats van dhr. Bringmann namens Binnenlandse Zaken zitting hebben in het Comité van Toezicht. Ook dhr. Budde zal namens BiZa plaatsnemen in het CvT, hij zal in de praktijk optreden als plaatsvervanger van dhr. Canits.

Dhr. Ossel is als (interim) stadsdeelsecretaris van Zuidoost de opvolger van [redacted] in het CvT.

3. **verslag 20 maart 1996**

Het verslag wordt vastgesteld.
Naar aanleiding van agendapunt 5 van het verslag geeft dhr. Canits aan dat er nog gewerkt wordt aan de definitieve versie van het URBANprotocol van BiZa. Een conceptversie is ter bespreking verzonden aan de steden ter bespreking. N.a.v. punt 6 (publiciteit) meldt dhr. Canits dat de Europese richtlijnen voor publiciteit zijn vastgesteld. N.a.v. punt 7 (technische bijstand) meldt dhr. Canits dat de extra middelen van BiZa (6,9 mio) niet beschouwd moeten worden als cofinancieringsmiddelen maar als additionele financiering bovenop URBAN.

4. **stand van zaken organisatie**

Naar aanleiding van onder punt 1 geformuleerde vraag of de stuurgroep voor de extra bijdrage van BiZa vast moet houden aan de eis tot 50% cofinanciering geeft dhr. Canits aan dat BiZa deze eis niet stelt. De extra middelen ter hoogte van 6,9 mio zijn in die zin 'vrij' besteedbaar.

Met betrekking tot het verzoek van BiZa om te komen met een bestedingsvoorstel voor de extra 6,9 miljoen geeft dhr. Van der Burg aan dat het gezien de huidige ontwikkelingen (quick scan en time-out) wenselijk is dat er vanuit BiZa uitstel wordt gegeven voor het maken van een bestedingsvoorstel.

[redacted] meldt dat hij hierover contact heeft gehad met [redacted] en dat deze heeft aangegeven geen probleem te hebben met het gewenste uitstel.

[redacted] geeft aan dat uitstel akkoord is mits er sprake is van redelijke termijnen. Hij geeft daarbij aan dat het bestedingsvoorstel in principe niet meer hoeft te zijn dan een A4 waarin wordt aangegeven dat het extra geld wordt besteed in het kader van URBAN Bijlmermeer en waarin bijvoorbeeld een beperkt aantal globale maatregelen (met financiële verdeling) worden geformuleerd. Hierbij is een mogelijkheid dat het extra geld wordt ingezet als een soort reservepotje voor URBAN waaruit bijvoorbeeld de niet subsidiabele kosten (i.h.k.v. de europese criteria) van projecten worden gefinancierd.

Dhr. Van der Aa stelt voor dat, hoewel voor BiZa de gemeente Amsterdam verantwoordelijk is, de vaststelling van het bestedingsvoorstel, nadat de time-out is opgeheven, in het CvT zal plaatsvinden.
[redacted] is materiaal akkoord met dit voorstel maar geeft aan dat strikt formeel gezien het Comité van Toezicht niet verantwoordelijk is voor dit extra geld maar alleen voor het URBAN programma.

Met betrekking tot de stand van zaken van ESF geeft [redacted] aan dat er nog correspondentie gaande is tussen BiZa en de Europese Commissie over wijze waarop de ESF gelden in het kader van URBAN gaan lopen.
Dhr. Van der Aa geeft aan BiZa erin te ondersteunen dat het ESF geld niet via het ministerie van Sociale Zaken en het RBA gaat lopen maar direct via de gemeente Amsterdam.

5. overzicht subsidiebesluiten en voortgang projecten

Met betrekking tot het project geïntegreerde drughulpverlening vraagt dhr. Janssen of de door de stuurgroep gestelde aanvullende inhoudelijke voorwaarden een ontbindend karakter hebben voor de subsidie. Hij vraagt zich daarbij in algemene zin af of het juist is dat de stuurgroep zich opstelt als een soort extra bestuursorgaan dat ook met de betrekking tot de inhoud van projecten aanvullende voorwaarden kan stellen. Indien dit het geval is zou hem dit enige zorg baren omdat naar zijn opvatting de inhoud van bijvoorbeeld het drugproject alleen de verantwoordelijkheid is van de gemeente en stadsdeel.

Dhr. Van der Aa geeft aan dat door de stuurgroep de projecten binnen krijgt als losse aanvragen en dat de stuurgroep toetst of ze passen binnen de doelstellingen en criteria. Het is daarbij van belang dat ook gekeken wordt naar de samenhang tussen de projecten en de effecten op andere relevante doelstellingen van de sociaal-economische vernieuwing. In het geval van de drughulpverlening achtte de stuurgroep de veiligheid van omwonenden in dit kader van belang.
De vraag van [redacted] komt er globaal op neer dat de stuurgroep alleen naar het project zelf kijkt en niet naar de context. In formele zin zou dit juist zijn echter als de stuurgroep alleen kan kijken naar de technische kant van de projecten kan worden afgevraagd waarom de stuurgroep de huidige samenstelling heeft. Technische beoordeling alleen zou immers ook ambtelijk kunnen plaatsvinden. Dhr. Van der Aa ziet het wel als taak van de stuurgroep om ook de integrale effecten van de projecten te beoordelen. Het zou echter inderdaad beter zijn indien al bij de aanvraag en de projectopzet rekening wordt gehouden met alle integrale aspecten. Daarmee zou de stuurgroep zich dan niet meer bezig hoeven te houden.

[redacted] geeft aan dat zijn vraag bedoeld is om een signaal te geven dat het niet wenselijk zou zijn dat de stuurgroep nog eens de integrale beleidsafweging die reeds in andere gremia is gemaakt nog eens over zou doen. In die zin is het goed om helderheid te krijgen over de inhoudelijke rol van de stuurgroep.

Dhr. Van der Aa geeft aan dat het noodzakelijk is dat de gewenste samenhang ook in het URBAN programma wordt aangebracht. Nu ontbreekt deze samenhang nog. Samenvattend stelt hij voor dat de stuurgroep zich in het vervolg zeer terughoudend opstelt bij deze vorm van integrale beoordeling van projecten. Dit wel onder voorwaarde dat reeds in een eerder stadium de door de stuurgroep gewenste samenhang in projecten is aangebracht in het programma en in de besluitvormingsprocessen.

6. stand van zaken quick scan SEV/URBAN

Het Comité van Toezicht is reeds per brief (24 mei 996) door de voorzitter van de stuurgroep op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen rondom het URBAN programma en de overwegingen

van de stuurgroep om de besluitvorming over nieuwe URBAN projecten tijdelijk op te schorten totdat de resultaten van het in te stellen onderzoek (de quick scan) bekend zijn.
Door dhr. Van der Aa wordt nu in aanvulling hierop een stand van zaken gegeven. Er is door de stuurgroep een begeleidingscommissie ingesteld waarin naast drie leden van de stuurgroep ook vertegenwoordigers van zwarte maatschappelijke organisaties en de kerken zitten. Door de begeleidingscommissie is het bureau Verwey-Jonker geselecteerd om het onderzoek naar het draagvlak, de samenhang en de aansturing van URBAN/SEV uit te voeren. De werkwijze van het bureau is zodanig dat terwijl het onderzoek plaatsvindt gelijktijdig draagvlak wordt gecreëerd. Dit o.a. door het organiseren van een aantal werkconferenties. De planning is dat het bureau 19 september komt met de definitieve resultaten. Door dhr. Van der Aa wordt benadrukt dat het laten uitvoeren van de quick scan en de time out echt noodzakelijk is om voldoende draagvlak te verkrijgen voor de uitvoering van URBAN en de SEV in de komende jaren. De tussenrapportage van Verwey-Jonker is gereed en staat nu, ter informatie, op de agenda van het Comité van Toezicht.

Door dhr. Ossel wordt aangegeven dat het noodzakelijk is dat zodra het eindadvies beschikbaar is zo snel mogelijk besluitvorming door de stuurgroep, het CvT en andere betrokken partijen plaatsvindt (gemeente Amsterdam, stadsdeel, etc.). Dit om de time-out niet langer te laten duren dan strikt noodzakelijk. Het is daarom van belang, mede gezien de complexiteit, dat de verdere besluitvormingsprocedures over de quick scan goed gecoördineerd worden.

Op voorstel van [redacted] wordt door het CvT besloten dat dhr. Ossel de verdere stappen in het besluitvormingsproces zal coördineren.

7. volgende bijeenkomst Comité van Toezicht

De bespreking van het eindrapport vindt op 25 september plaats in de stuurgroep. De planning is verder dat definitieve besluitvorming door zowel stuurgroep als Comité van Toezicht plaats zal vinden op donderdag 24 oktober: stuurgroep van 09.00 tot 10.30 uur; Comité van Toezicht van 10.30 tot 12.30. Hierover zal nader bericht worden.

8. Rondvraag

[redacted] meldt dat de Europese Commissie graag ziet dat BiZa ook in de stuurgroepen van URBAN gaat zitten. In Den Haag is BiZa als waarnemer aanwezig in geval van bepaalde agendastukken. [redacted] wil derhalve het Comité van Toezicht verzoeken of BiZa eveneens in Amsterdam als waarnemer deel kan nemen aan de stuurgroep.
Door dhr. Van der Aa wordt aangegeven dat dit verzoek van BiZa zal worden meegenomen in de besluitvormingsprocedures m.b.t. de quick scan en dat in de volgende vergadering van het CvT hierover uitsluitsel zal worden gegeven.

→ anders formuleren.

EEN NIEUWE START

voorstel aanpak sociaal-economische vernieuwing

Stuurgroep Sociaal-economische
Vernieuwing Bijlmermeer
29 november 1996

INHOUDSOPGAVE

		pag.
0.	Samenvatting	II
1.	Inleiding	1
2.	Procesanalyse en uitgangspunten	2
2.1	belang quick scan	2
2.2	uitgangspunten proces	3
2.3	uitgangspunten aanpak	4
3.	Draagvlak	8
3.1	multiculturalisering	9
3.2	activering en beheer	10
3.3	communicatie	11
3.4	(economische) participatie	14
3.5	overige aanbevelingen	16
4.	Samenhang: hoofdlijnen SEV-programma 1997	17
4.1	activiteitenprogramma 1997 (korte termijn)	17
4.2	activiteiten 1997 voor de langere termijn	25
4.3	"plan voor de Bijlmer"	27
4.4	financiële consequenties	27
5.	Organisatie vernieuwing	28
6.	Besluit Stuurgroep	33
Bijlage		
	Lijst met gebruikte afkortingen	35

0 SAMENVATTING

Deze notitie van de stuurgroep sociaal-economische vernieuwing Bijlmermeer, is een uitwerking van het Verwey-Jonker onderzoek naar de sociaal-economische vernieuwing. De stuurgroep doet hierin concrete voorstellen voor het verbeteren van het draagvlak, de aansturing en de organisatie van de vernieuwing van de Bijlmermeer. De stuurgroep heeft geleerd van de in het verleden gemaakte fouten en wil met deze notitie 'een nieuwe start' maken.
Belangrijk hierbij is dat er wederzijds vertrouwen aanwezig is en dat rekening wordt gehouden met de veelzijdige etnische samenleving van de Bijlmer. Dit kan alleen maar indien goede invulling wordt gegeven aan de participatie (aandeelhouderschap) van met name zwarte maatschappelijke organisaties en bewoners. De stuurgroep vindt hierbij dat duidelijk moet zijn wat de verschillen zijn in rollen en verantwoordelijkheden tussen de betrokken partijen. Verder moet rekening worden gehouden met de randvoorwaarden van het convenant ruimtelijke vernieuwing en het URBAN programma.

Voor de verbetering van het draagvlak doet de stuurgroep voorstellen op de volgende gebieden: multiculturalisering, activering en beheer, communicatie en economische participatie (hoofdstuk 3). Zo wil de stuurgroep dat de overheid en het bedrijfsleven in Zuidoost een grotere inspanning leveren om mensen uit etnische groeperingen in dienst te nemen. Onder andere door het reserveren van (hoge) functies bij stadsdeel en projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer, het bieden van opleidingen en het maken van afspraken met het bedrijfsleven. De gemeente Amsterdam wordt gevraagd om geld èn om Zuidoost aan te wijzen als pilotgebied waar regels die een snelle 'inkleuring' belemmeren worden opgeheven.

Daarnaast wil de stuurgroep de bewoners in de Bijlmer meer invloed geven in de vernieuwing. Dit onder meer door het oprichten van grassrootspanels en het invoeren van sociaal wijkbeheer. Drie nieuw aan te stellen projectmanagers zullen samen met bewoners plannen ontwikkelen voor het verbeteren van het beheer en de leefbaarheid. Voor verbetering van de communicatie zullen etnische en religieuze organisaties, op contractbasis, worden ingeschakeld; het stadsdeel, Nieuw Amsterdam en het projectbureau VB zullen hiervoor geld beschikbaar stellen. Ook wordt aan het stadsdeel voorgesteld één portefeuillehouder verantwoordelijk te maken voor de gehele vernieuwing en de adviescommissies van de stadsdeelraad uit te breiden met externe deskundigen.

Voor het verbeteren van de arbeidsparticipatie van Bijlmerbewoners vindt de stuurgroep voor de langere termijn een groot werkgelegenheidsplan noodzakelijk. Voor de korte termijn zal ondermeer een onderzoek gedaan worden naar de beste wervingskanalen, zal gewerkt worden met 'taskforces' en zullen één loketfuncties gerealiseerd worden. Daarnaast zal een voorstel worden gemaakt voor een fonds voor stimulering van lokale bedrijven. Bovendien zal gekeken worden naar het (verplicht) inkopen van producten en diensten bij

(zwarte) bedrijven in de Bijlmer door het stadsdeel en andere overheidsorganisaties.

De stuurgroep is van mening is dat er niet genoeg bekend is over de (dieperliggende) achtergrond en de beste wijze waarop je de problemen in de Bijlmer moet aanpakken. Daarom wordt in 1997 een (vervolg) onderzoek gedaan. Dit onderzoek moet leiden tot een aantal uitgewerkte toekomstscenario's.

Bovendien gaat in 1997 een denktank aan het werk om een nieuw en groter sociaal-economisch vernieuwingsprogramma te schrijven. De bedoeling is dat deze denktank hiervoor ook de financiële middelen vindt. Tenminste de helft van deze denktank zal bestaan uit zwarte mensen.

Tot het moment dat de het onderzoek klaar is en de denktank het nieuwe programma (het 'Plan voor de Bijlmer") heeft gemaakt zal er door worden gegaan met het starten van sociaal-economische vernieuwingsprojecten. Dit zal echter in beperkte mate zijn met als voornaamste doel ervaring op te doen met nieuwe en experimentele manieren om de SEV aan te pakken. Naast de in hoofdstuk 4 genoemde projecten en maatregelen zal er in 1997 ruimte zijn voor nieuwe initiatieven van ondermeer bewoners en maatschappelijke organisaties in de Bijlmer.

De organisatie van de vernieuwing van de Bijlmermeer zal worden gewijzigd (hoofdstuk 5). Er komt, in plaats van de stuurgroep, een uitgebreid bestuurlijk overleg waarin ook vertegenwoordigers zitten van etnische groeperingen (3) en religieuze instellingen (1) uit de Bijlmer. Dit uitgebreide bestuurlijk overleg (UBO) zal het programma voor de SEV vaststellen en toezicht houden op de richting en voortgang van de gehele vernieuwing van de Bijlmer (dus ook de ruimtelijke).

De besluiten over de vernieuwingsprojecten zelf, zullen op basis van de richtlijnen van het uitgebreid bestuurlijk overleg, genomen worden door het bestuurlijk overleg. Dit is een soort dagelijks bestuur waarin de gemeente, het stadsdeel, Nieuw Amsterdam en de (onafhankelijke) voorzitter van het UBO zullen zitten.

De huidige projectgroepen sociaal-economische vernieuwing zullen worden opgeheven. In plaats daarvan zal een projectbureau SEV worden opgericht die onder directe leiding van de stadsdeelsecretaris zal gaan werken. Dit nieuwe projectbureau krijgt ondermeer een actieve éénlokettaak voor projectideeën van o.a. maatschappelijke organisaties en bewoners.

De notitie 'een nieuwe start' wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de stadsdeelraad, het college van B&W van de gemeente Amsterdam, de Raad van Toezicht van Nieuw Amsterdam en het Comité van Toezicht URBAN Bijlmermeer. De stuurgroep besluit daarbij, om onder voorbehoud van goedkeuring door de stadsdeelraad, de time out voor behandeling van nieuwe projecten per 1 januari 1997 op te heffen.

1. INLEIDING

In opdracht van de stuurgroep SEV heeft het Verwey-Jonker Instituut (V&J) een onderzoek (z.g. quick scan) uitgevoerd naar draagvlak, sturing en projectensamenhang van de SEV/ URBAN in de Bijlmermeer. De aanleiding was gelegen in sterke onvrede-signalen van de zijde van maatschappelijke groeperingen (w.o. het zwart beraad) en twijfels over de stevigheid van de organisatorische setting. Mede tegen deze achtergrond heeft de stuurgroep op 9 mei, op verzoek van de deelraad Zuidoost (besluit d.d. 24 april) besloten de besluitvorming over nieuwe SEV-projecten uit te stellen, totdat besluitvorming over de resultaten van de quick-scan heeft plaatsgevonden (z.g. time-out).

Na het verschijnen van het eindrapport op 19 september j.l. heeft de stuurgroep besloten tot een tijdelijke materiële uitbreiding met de leden van de begeleidingscommissie. Deze verbreding was niet alleen nodig vanwege het draagvlak, maar ook vanwege uitbreiding van de deskundigheidsbasis van de stuurgroep ten behoeve van een standpuntbepaling. Daarnaast heeft de stuurgroep de stadsdeelsecretaris de opdracht gegeven om onder de bij het onderzoek betrokken partijen een consultatieronde te houden over het eindrapport. Doel hiervan was een algemene opiniepeiling over de V&J-aanbevelingen, de organisatie en zicht te krijgen op de mogelijke inzet van partijen.

De stuurgroepleden afzonderlijk hebben de verantwoordelijkheid op zich genomen hun achterban te informeren over het V&J-rapport en het proces van meningsvorming. Zo heeft de deelraad zich op 4 november j.l. laten informeren door de onderzoekers en een eerste informele bespreking gewijd aan dit onderwerp. De stuurgroep heeft uitdrukkelijk niet gekozen voor een herhalingsexercitie van de uitgebreide procesgang tijdens het onderzoek. De stuurgroep proefde namelijk bij betrokken partijen een grote behoefte de SEV in relatie tot de RV op korte termijn weer op gang te brengen en de time-out op te heffen. Kortom; de motor van de sociaal-economische vernieuwing moet gaan draaien. Tegen deze achtergrond presenteert de stuurgroep een nieuwe aanpak op hoofdlijnen voor de komende jaren en de hoofdbestanddelen van het programma voor 1997. Daarmee is naar mening van de stuurgroep de bel geluid voor een nieuwe ronde voor de SEV voor het stadsdeel. Veel belangrijker dan een gedetailleerd jaarprogramma en organisatie, is dat aan de procesvoorwaarden voor de SEV is voldaan. Maatschappelijke organisaties en overheden hebben dan een basisgeloof in de uitgangspunten, gekoppeld aan een klimaat van vertrouwen, open communicatie en een houding gekenmerkt door eigen inzet en het nemen van risico's.

2. PROCESANALYSE EN UITGANGSPUNTEN

2.1 BELANG QUICK SCAN

Op 19 september j.l. heeft het V&J-instituut een omvangrijk eindrapport aangeboden, waarin op basis van een beschrijving van de problemen met het draagvlak, projectensamenhang en de aansturing meer dan 70 aanbevelingen worden geformuleerd. Een drietal werkconferenties hebben draagvlakversterkend gewerkt voor het onderzoek. Aldaar zijn de aanbevelingen in brede kring besproken en - wellicht nog belangrijker - zaten maatschappelijke organisaties en overheden op een anders dan gebruikelijke wijze aan 1 tafel. Met de presentatie van een eindrapport binnen de gestelde tijdslimiet, voorzien van aanbevelingen waarvan geen der partijen geheel afstand heeft genomen, hebben de onderzoekers op zichzelf al een prestatie geleverd. De stuurgroep staat nu voor de vraag in welke mate de onderzoeksresultaten richtinggevend zijn voor het vervolgproces. Wat zijn in dit verband de belangrijkste "plussen en minnen" van het rapport ?

Sterke punten
Vrijwel unaniem komt uit de consultatieronde het beeld naar voren dat het V&J-onderzoek de *procesgang* rond de SEV en het URBAN-project aanmerkelijk heeft verbeterd. Partijen die tot voor kort tegenover elkaar of helemaal niet communiceerden, doen dat inmiddels wel. Hoe beperkt dat soms ook gebeurt, toch is daarmee een communicatiekanaal geopend dat productief kan zijn voor het vernieuwingsproces. Een grote meerderheid van de betrokkenen heeft de bereidheid tot een eigen inzet voor de vernieuwing uitgesproken. De tijdelijke uitbreiding in materiële zin van de stuurgroep ten behoeve van deze notitie is een zichtbaar positief effect.
Met name het eerste deel (1 tot en met 7) van het V&J-rapport schetst een niet mis te verstaan *beeld* van de non-betrokkenheid en uitsluitingsgevoelens bij maatschappelijke organisaties. Uiteraard is dit geen nieuw geluid. In het raadsdebat van 24 april j.l. hebben het db en menig raadslid al het boetekleed aangetrokken. De meerwaarde van het eindrapport is gelegen in het feit dat de omvang en diepte van de kritiek en beeldvorming helder en indringend wordt beschreven.
De aanbevelingen uit het eindrapport geven beslist aanknopingspunten voor *oplossingsrichtingen* in de sfeer van o.m. multiculturalisering, participatievergroting en een betere afstemming van ruimtelijke en SEV, mede in relatie tot URBAN-gelden.

Zwakke punten
Het rapport wordt gekenmerkt door een bepaalde mate van *eenzijdigheid*. In de informatie-bijeenkomst voor de deelraad, maar ook uit geluiden elders kunnen we afleiden dat het principe van "hoor en wederhoor" weinig is toegepast en dat vooral maatschappelijke zwarte organisaties aan het woord zijn gekomen. Omdat een *check op gegevens* nauwelijks heeft plaatsgevonden, zijn bepaalde opvattingen over andere partijen, feiten rond projecten, opmerkingen over regelgeving e.d. uit het rapport voor discussie, of liever gezegd,

voor ontkenning vatbaar. Hoewel dit de stevigheid van het rapport op onderdelen aantast, is de stuurgroep van mening dat de hoofdboodschap van de quick scan overeind blijft. Het feit dat bepaalde organisaties nu meer aan bod komen, kan niet los worden gezien van de non-betrokkenheid in de voorafgaande periode.
Een laatste zwak punt is dat het grote aantal aanbevelingen tezamen nog geen hanteerbaar *plan* vormen, op basis waarvan aan de slag kan worden gedaan. Tegenover concrete aanbevelingen staan algemene aanbevelingen met een hoog abstractie gehalte. Een belangrijk aspect van planvorming, te weten een duidelijke rolverdeling ("wie doet wat", maar ook "wie *kan* wat doen"), wordt node gevallen gemist.

Algemene conclusie

- De meerwaarde van het rapport is gelegen in de positieve procesbijdrage, een indringende beschrijving van de beeldvorming van maatschappelijke organisaties en de algemene oplossingsrichtingen. Het vervolgproces moet voorzien in behoud van deze positieve punten.

- De zwakke punten hangen samen met de sterke punten. Aandachtspunten zijn in dit verband een ietwat eenzijdig beeld, dat heel beperkt is gechecked bij andere partijen en vele, verschillende types aanbevelingen die tezamen nog geen plan vormen. Waar noodzakelijk moeten bij vervolgacties de zwakke punten gecorrigeerd en vertaald worden.

- Het bovengenoemde doet geen afbreuk aan de hoofdboodschap van het rapport: in het kader van de SEV en de verdeling van de URBAN-gelden is in 1995 een "valse start" gemaakt door het vrijwel ontbreken van participatie van met name de "zwarte" maatschappelijke organisaties, zwakke afstemming van RV en SEV en matige organisatorische randvoorwaarden. Met behulp van de oplossingsrichtingen uit V&J-rapport moet een nieuwe start worden gemaakt in termen van participatie, een samenhangende aanpak van "de" vernieuwing in de Bijlmer en een stevige, daarop toegesneden organisatie en sturing.

Het moet gezegd: de boodschap is luid en duidelijk overgekomen, maar de vraag is hoe dit tot een uitvoerbaar plan te maken.

2.2 UITGANGSPUNTEN PROCES

Bij het weer op een verantwoorde wijze vlot trekken van de SEV voor de Bijlmer passen een aantal procesmatige uitgangspunten die door de betrokkenen moeten worden gedeeld.

Nieuwe start
Wederzijds vertrouwen betekent een nieuwe start voor de SEV en niet een terugkeer naar "business as usual". De quick-scan is geen intermezzo van maatschappelijke onvredesignalen. Er moet ruimte zijn voor nieuwe ideeën en vormen van betrokkenheid, naast een

correcte beoordeling en besluitvorming van bestaande projectvoorstellen.

Multi-etnisch perspectief
Het proces houdt rekening met de pluriforme etnische samenleving van Zuidoost, in het bijzonder in de Bijlmer. In de literatuur wordt in dit verband ook wel gesproken van een multi-etnisch perspectief. Binnen dit multi-etnisch perspectief staat de totstandkoming van positieve interetnische relaties ten gunste van kansverhoging van leden van etnische minderheidsgroepen centraal. De invulling hiervan voor Zuidoost behoeft, afgezien van de algemene maatschappelijke wenselijkheid (bijvoorbeeld "participatie op alle niveaus"), nog verdere ontwikkeling en uitwerking. Dat is geen kritiek maar een constatering.

Actieve en kritische opstelling
In het onderzoek "De Plurale Kubus" van het instituut voor etnische studies (1990) stellen de onderzoekers dat " het perspectief nog in haar kinderschoenen staat (...) en voornamelijk tot ontwikkeling is gekomen in een reactieve vorm ". Voor deelname aan de SEV is het gewenst dat een reactieve opstelling plaats kan maken voor een actieve betrokkenheid met plaats voor een eigen verantwoordelijkheid. Dat staat een kritische opstelling beslist niet in de weg; integendeel het geeft de gelegenheid en positie om kritiek te concretiseren.

Inlopen informatie-achterstand
Maatschappelijke organisaties als het ABO en Zwart Beraad hebben door hun kritische geluiden de maatschappelijke druk gegeven voor een andere inrichting van de SEV/URBAN. Criticasters hebben weer gewezen op het feit dat het bij deze organisaties dikwijls ontbreekt aan historische kennis en deskundigheid van de praktijk van de vernieuwingsprocessen. Dat vormt echter geen ontkenning van de hoofdpunten van kritiek van maatschappelijke organisaties. Wel wijst het op de noodzaak om bij de voortgang van het vernieuwingsproces aandacht te schenken aan de informatie-achterstand van betrokken organisaties. Niet vergeten mag worden dat een maatschappelijke beweging als het Zwart Beraad pas begin 1996 is gestart.

2.3 UITGANGSPUNTEN AANPAK

Voor de aanpak van de SEV en de samenhang met de RV zijn een aantal uitgangspunten van belang, die tezamen een algemeen programma van eisen vormt.

Selectie en timing: uit elkaar halen en in elkaar zetten
De meer dan 70 aanbevelingen van het V&J-rapport zijn de grondstof voor een andere aanpak van de SEV . Niet alle grondstof is bruikbaar of levert maatschappelijk rendement. Vertaling naar een plan betekent een samenhangende selectie van punten die zich lenen voor een aanpak, onderscheiden naar de korte (1997) en langere termijn.

Samenhang in plaats van integraliteit
Tegenstanders van een integrale "allesomvattende" aanpak zullen niet alleen in Zuidoost moeilijk te vinden zijn. Echter, zeker voor de SEV is integraliteit voor de beleidsuitvoering dikwijls een zeer ideaaltypische benadering, waaraan moeilijk handen en voeten is te geven. Dat is beter mogelijk met een samenhangende aanpak, waarbij daadwerkelijk rekening wordt gehouden met de consequenties voor andere beleidsterreinen en/of de meerwaarde van een gecombineerde aanpak vanuit verschillende disciplines. Een dergelijk uitgangspunt legt de meetlat op een ambitieuze maar haalbare hoogte.

Maak onderscheid in rollen
Voor een werkzame aanpak van de SEV is het noodzakelijk dat betrokken partijen een ook door anderen gekende rol spelen, op zijn minst binnen de organisatie van het vernieuwingsproces. Het is begrijpelijk dat in deze voorfase van de SEV de roldefinities dikwijls onduidelijk zijn. Externe pressiegroepen willen meebesturen, pleitbezorgers voor een etnische groepering willen toezicht houden etc... In de organisatie van de SEV zal duidelijk moeten zijn wie welke rol speelt als:
- besluitvormer/ financieel eindverantwoordelijke
- toezichthouder/ financieel eindverantwoordelijke
- bestuurder/ aandeelhouder
- specifieke pleitbezorger/ belangbehartiger
- (externe) deelnemer projectgroep
- contractuele uitvoerder in de ruime betekenis van het woord
- coalitiepartner voor een gezamenlijk "hoger" gelegen doel

Organisaties mogen en kunnen meerdere rollen tegelijk spelen als de combinatie en de rolposities maar tevoren duidelijk zijn gemaakt aan en geaccepteerd zijn door de andere actoren.

Erken verschil ruimtelijke en sociaal-economische vernieuwing
Naast het feit dat de RV in vergelijking tot de SEV eerder is gestart, voorzien van een substantieel budget, met een weliswaar meervoudige maar dominante saneringsdoelstelling, zijn er meer kenmerkende verschillen tussen beide processen. Eenmaal vastgesteld en besloten in de verschillende fasen van het planproces, kent de RV een "harder", systematisch, meer doe(l)gericht planproces, waarbij de tijdshorizon lang is en de tijdsfactor direct vertaald kan worden in geld. Projecten op het gebied van de SEV zijn "zachter" qua doelstelling, meer bewerkelijk, gevoelig voor externe beïnvloeding en samenwerking in het uitvoeringsproces, met een korte tijdshorizon die dikwijls verschuift, zolang men binnen de (subsidiabele) middelen blijft.

Sluit de lijnorganisatie stadsdeel aan op (projectmatige) vernieuwingsoperaties
Erkend moet worden dat de aansluiting van de lijnorganisatie van het stadsdeel met de ruimtelijke vernieuwingsorganisatie en de organisatie van de SEV bepaald niet optimaal is geweest. Zeker in het verleden is de sociale vernieuwing een apart onderdeel naast de staande organisatie geweest. Het sv-budget had meer een additi-

oneel en/of waarderingskarakter. De projectgroepenstructuur van de SEV hield een belofte in van verbetering, maar heeft nauwelijks de tijd gehad zich te ontwikkelen. Afgezien van de inbreng van de harde sectoren is een structurele inbreng (met mandaat) van de zachte sectoren in de RV-projectgroepen alleen incidenteel van de grond gekomen. Voor het welslagen van de vernieuwing is echter inbreng van de staande organisatie noodzakelijk wil het "wiel van de vernieuwing" gaan draaien. Hierin zal geïnvesteerd moeten worden.

Onderscheid ruimtelijke sociaal-economische vernieuwing/ niet gebiedsgebonden sociaal-economische vernieuwing
Volgens sommige maatschappelijke organisaties staan in de discussie over de vernieuwing twee visies schijnbaar onverenigbaar tegenover elkaar: "fysiek determinisme" (ruimtelijke verandering creëert sociaal-economische verandering) en "dynamische sociaal-economische vernieuwing" (emancipatorische verandering van onderop). Naar mening van de stuurgroep bestaat tussen beide opvattingen een spanning, maar zijn zij niet tegengesteld aan elkaar, eerder verschilt de weg waarlangs. De SEV is tot nu toe teveel een "containerbegrip" geweest. Nodig is een onderscheid te maken tussen SEV in het kader van ruimtelijke vernieuwing en de niet gebiedsgebonden SEV. Geconstateerd kan worden dat:

- De SEV in ruimtelijk verband meer gebruik kan maken van de (experimenteer) ruimte die de RV biedt bijvoorbeeld op de gebieden onderwijs, jeugdzorgvoorzieningen, buurtgebonden bedrijvigheid.

- De kwaliteit van de RV kan verbeteren door SEV-aspecten bewust in een vroeger stadium in te bouwen in de planvorming. Kansen liggen hier o.m. op het terrein van wijkbeheer breed en de benutting van lokale netwerken via maatschappelijke organisaties.

Bij wijze van voorbeeld: de corporatie Nieuw Amsterdam is zich wel bewust van het feit dat zonder een blijvende maatschappelijke positieverbetering en participatie van verschillende etnische groepen in de Bijlmer, de saneringsoperatie voor Nieuw Amsterdam op den duur niet zal slagen. De ontwikkeling van werkgelegenheidsbeleid valt niet onder de kernfunctie van NA, maar NA zal in de wijze van beheer wel ruimte moeten scheppen voor de ontwikkeling van bedrijfsactiviteiten van onderop.
Een ander voorbeeld: de ontwikkeling van het concept van de integrale school als onderdeel van het masterplan onderwijs kan onderdeel gemaakt worden van de SEV als speerpunt voor de Bijlmer hoogbouwscholen. Het is dan denkbaar dat in 1 van de vernieuwingsgebieden bij wijze van beleidsexperiment een integrale school wordt gerealiseerd, gekoppeld aan ruimtelijk beleid voor upgrading van het centrumgebied.

Emancipatie als gemeenschappelijke doelstelling
Beide vernieuwingsoperaties zijn geen doel op zichzelf. Zij moeten

eindelijk, zij het soms langs verschillende wegen, leiden tot emancipatie van met name de zwarte bevolkingsgroepen in de Bijlmer. Dat betekent dat vernieuwing uiteindelijk moet leiden tot een verbetering van de maatschappelijke positie van de burgers in de Bijlmer, in het bijzonder de zwarte groepen. Participatie op verschillende niveaus is ook geen doelstelling op zich, maar heeft alleen zin als het een bijdrage levert aan de emancipatie.

Randvoorwaarde: convenant ruimtelijke vernieuwing
Ook V&J stelt dat het convenant ruimtelijke vernieuwing, inclusief de daarin gemaakte financiële afspraken, een randvoorwaarde blijven voor de vernieuwingsoperatie in de Bijlmer. Dat is niet alleen praktisch gezien verstandig (positie centraal fonds, vastgelegde gelden). Voor de komende tijd is het ook de opgave de SEV-ruimte binnen de ruimtelijke vernieuwing daadwerkelijk te benutten, uitmondend in zichtbare resultaten. De corporatie Nieuw Amsterdam heeft naast haar kernverantwoordelijkheid (goed beheer, slagen sanering) een maatschappelijke medeverantwoordelijkheid voor het welslagen van de ruimtelijke vernieuwing. Dit behoeft onderstreping door het aangaan van een inspanningsverplichting van Nieuw Amsterdam (en derhalve het inzetten van activiteiten en middelen door NA) op met name het raakvlak tussen RV en SEV.

Randvoorwaarde: URBAN/SEV-gelden
Het huidig URBAN-programma en de regelgeving daaromtrent belemmeren tot op zekere hoogte de flexibele en vernieuwende inzet van de beschikbare SEV-gelden. Hierbij spelen vooral de geldende eisen met betrekking tot cofinanciering en subsidiabele kosten en de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Europese Commissie gehanteerde afrekeningssystematiek een cruciale rol. De basisregeling voor de inzet van URBAN-gelden (EFRO/ESF) is met name afgestemd op investeringen in de fysieke en sociale en economische infrastructuur en, in beperkte mate binnen de regelgeving, ook voor andersoortige investeringen.

Natuurlijk is het totaal beschikbare bedrag bescheiden ad f 26,9 mio in vergelijking tot de investeringsraming voor de ruimtelijke vernieuwing. Deze verhouding is echter op zich weinigzeggend bij afwezigheid van een nieuw SEV plan gevoed door projectresultaten en onderzoek. De volgorde is dus eerste resultaten te boeken binnen het huidige kader, om op termijn op basis van het nieuwe SEV plan de inzet van benodigde en beschikbare middelen te heroverwegen.

Naast de (te verwachten) verschuiving van inhoudelijke prioriteiten op het gebied van SEV welke zullen leiden tot een andere inzet van de URBAN gelden zal ook het financiële kader van het URBAN programma gewijzigd moeten worden. De voornaamste reden hiervoor is dat het huidige (financiële) contract met de Europese Commissie te weinig ruimte biedt voor de gewenste flexibele inzet van de middelen. Dit is o.a. een gevolg van de wijze waarop het programma tot stand is gekomen (op sommige onderdelen een niet haalbare raming van de te realiseren cofinanciering) en de koppeling van de

BiZa gelden (10 mio) aan de Europese gelden.

Daarom is het , vooruitlopend op het nieuwe SEV plan, zaak in de komende periode in overleg te treden met het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Europese Commissie om ruimte te creëren voor een inhoudelijke en financiële aanpassing van het URBAN-programma en verdergaande flexibilisering van de regelgeving.
Hiertoe bestaan een aantal mogelijkheden:

1. verschuiving van middelen tussen de verschillende prioriteiten en maatregelen in het URBAN programma;
2. het toevoegen van maatregelen met name voor 'communicatie en bewonersparticipatie en -emancipatie;
3. wijziging/verlaging van de geraamde cofinancieringsbedragen in het financiële schema waardoor projecten gemakkelijker gerealiseerd kunnen worden;
4. het ontkoppelen van (een gedeelte van) de 10 mio door BiZa ingebrachte cofinanciering van de Europese gelden en regelgeving.

Het Comité van Toezicht heeft de bevoegdheid om financiële verschuivingen binnen het programma aan te brengen (optie 1). Voor de overige opties is een wijziging van het programma noodzakelijk die de goedkeuring vereist van Binnenlandse Zaken en de Europese Commissie. Begin 1997 zal een voorstel hieromtrent wijziging van het programma worden voorgelegd aan de stuurgroep en het Comité van Toezicht. Uitgangspunt is hierbij wel dat een dergelijk voorstel niet mag en zal leiden tot vertraging van de uitvoering van het programma.

3. DRAAGVLAK

Bij de opbouw en versterking van het draagvlak voor de SEV geeft de stuurgroep het begrip *aandeelhouderschap* een centrale rol. Met name de zwarte maatschappelijke organisaties zullen zich in verschillende rolposities betrokken moeten voelen bij het vernieuwingsproces. Betrokkenheid houdt meer in dan een inspraak- en/of adviesrol, maar wordt tegelijkertijd afgegrensd door het politieke mandaat van de centrale overheidsactoren, t.w. het stadsdeelbestuur Zuidoost en de centrale stad. Aandeelhouderschap betekent ook dat maatschappelijke organisaties medeverantwoordelijkheid nemen en geven. In overdrachtelijke zin: men moet ook aandelen "kopen" in de vorm van de inbreng van eigen deskundigheid, netwerken en participatie in projecten. De overheden en andere institutionele partners verplichten zich om als het ware aandelen "te koop" aan te bieden. Beide acties zijn erop gericht het maatschappelijke rendement van het "bedrijf" van de SEV te verhogen. Zonder rendement is aandeelhouderschap een leeg concept.

Aandeelhouderschap wordt vertaald in een viertal speerpunten op de gebieden multiculturalisering, activering en beheer, communicatie en (economische) participatie. Voor het overige is aandeelhouderschap een van de leidende uitgangspunten bij de inrichting van

de organisatie en de projectensamenhang. Het is voor alle partijen een langdurig proces met gewennings- en ontwenningsverschijnselen, dat tegelijkertijd gebaat is bij zichtbare (proces)resultaten op de korte termijn.

3.1 MULTICULTURALISERING

De stuurgroep onderschrijft de algemene aanbeveling uit de quick scan dat verdere multiculturalisering van de betrokken organisaties noodzakelijk is. Naar mening van de stuurgroep is hier niet zozeer sprake van een voorwaarde, als wel van een resultaatonderdeel van de SEV. Men moet zich daarnaast realiseren dat de stuurgroep niet in de personeelsverantwoordelijkheid kan treden van afzonderlijke organisaties, maar wel kan aandringen op concrete stappen op dit gebied. De stuurgroep acht het wel tot zijn taak de multiculturalisering in het kader van SEV projecten te bewaken en de voortgang van multiculturalisering bij de afzonderlijke organisaties te signaleren. Het principe dat multiculturalisering moet leiden tot een personele afspiegeling van de bevolkingssamenstelling in de Bijlmer is een leidraad en geen dogma, in de trant van 1 % van groep x moet leiden tot 1% personeel bij organisatie y. Nodig is een substantiële toename van de aanwezigheid van etnische groepen in de personele samenstelling van organisaties, verspreid over de functieniveaus, tegen de achtergrond van de bevolkingssamenstelling van Zuidoost. Het actief gebruiken van netwerken en andere zoekkanalen van (zwarte) maatschappelijke organisaties kan hierbij zeer behulpzaam zijn. Minstens zo belangrijk is dat organisaties het vermogen verder ontwikkelen om productief met verschillende culturele achtergronden om te gaan. De uitdaging van de multiculturalisering is een meerjarig proces, waar niettemin op de korte termijn resultaten in te boeken zijn. Het klimaat voor multiculturalisering is in Zuidoost ontegenzeglijk gunstiger en meer ontvankelijk geworden. In de eerstkomende tijd zal dat tot uitdrukking moeten komen door:

Verbreding multiculturalisering
De aandacht richt zich terecht op de stadsdeelorganisatie en het projectbureau Vernieuwing Bijlmer. In Zuidoost zijn echter nog veel meer (overheids)organisaties werkzaam die hieraan een bijdrage kunnen leveren. Het betreft onder meer de volgende organisaties: dependances van de GSD, arbeidsbureau Zuidoost, gemeentelijke diensten werkzaam in Zuidoost. Op het RBA, GSD, de centrale stad en het stadsdeel wordt een beroep gedaan de personele samenstelling bij voorrang "in te kleuren" en hiervoor ruimte te scheppen in de regelgeving van het personeelsbeleid.

Inzet personeelsbeleid stadsdeelorganisatie
Momenteel is het pluriform personeelsbeleid en de multiculturalisering volop in discussie binnen de organisatie (de dialoog) en op bestuurlijk niveau (kadernota personeelsbeleid). Volgens verwachting zal begin 1997 een nieuw bestuurlijk personeelskader zijn vastgesteld, dat meer ruimte biedt voor multiculturalisering.

Uiteraard is dit afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming. De stuurgroep verwacht op dit punt concrete stappen van het stadsdeel.

Inrichting personeelspilot stadsdeelorganisatie/PVB/gemeente
Het multiculturaliseringsproces wordt versneld als Zuidoost wordt aangewezen als pilotgebied, waarbij de stedelijke regelgeving wordt losgelaten. Het db en de centrale stad overleggen op korte termijn over de inrichting van een dergelijke pilot voor in ieder geval de stadsdeelorganisatie, het PVB en de op Zuidoost gerichte diensten van de gemeente Amsterdam. Naast eigen middelen van het stadsdeel zal een financiële ondersteuning van de centrale stad hard nodig zijn t.b.v. extra opleidingsfaciliteiten en de creatie van assistentplaatsen.

Inzet projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer
Ook bij het PVB zijn tekenen aanwezig voor een verhoogde inzet voor multiculturalisering. Het voornemen is de vacature in de leiding bij voorrang in te vullen door een kandidaat, afkomstig uit 1 der voorkeursgroepen. In de voorlopige begroting 1997 staat het voornemen om assistentplaatsen te realiseren in het kader van de multiculturalisering.

Aanspreken bedrijfsleven Zuidoost
Beïnvloeding van het intern personeelsbeleid van gevestigde bedrijven in Zuidoost is een gevoelige zaak. Inzet van de zijde van het bedrijfsleven is echter belangrijk. Hier ligt een taak van de VAZ en het stadsdeel om via een gerichte benadering van individuele bedrijfsleden te komen tot een gezamenlijke inspanningsverplichting meer personeel uit Zuidoost (in het bijzonder de Bijlmer) in dienst te nemen. Blijkens recente cijfers is het aandeel Zuidoost-personeel in de afgelopen jaren beduidend toegenomen. Versterking van deze trend is ook in het belang van het bedrijfsleven.

3.2 ACTIVERING EN BEHEER

Activering en mobilisatie van de Bijlmerbevolking wordt in de quick-scan aanbevolen. Wij onderschrijven dit en veronderstellen tegelijkertijd dat hiervoor in Zuidoost veel voorstanders te vinden zijn . De vraag is uiteraard hoe dit praktisch gestalte te geven. Niet vergeten mag worden dat op dit vlak o.a. in de sfeer van beheer veel energie is gestoken met verhoudingsgewijs weinig resultaat. De tijd dat volstaan werd met een brochure, een inspraakronde, of een enkele bewonersvergadering, is al geruime tijd voorbij. Presentaties op ouderavonden, infostands op markten en in winkelcentra, inschakeling van bewonersorganisaties, zijn voorbeelden van een andere manier van contact zoeken met de bevolking. Erkend moet worden dat ondanks alle inspanningen de sleutel voor succes nog niet gevonden is. Wellicht dat het nog te veel gezocht wordt in de sfeer van voorlichting en meningspeiling. Wellicht dat participatie nog te veel wordt beschouwd als doel op zichzelf. Hoe

het ook zij; er is zeker behoefte aan nieuwe ideeën die kunnen werken.

Pilot grassrootspanels
Uit de consultatieronde blijkt dat het voorstel van V&J voor de inzet van grassrootspanels op grote steun mag rekenen. Uit de gesprekken blijkt dat men geïntrigeerd is door het concept, echter de wijze van invulling toont een grote variëteit aan opvattingen. Op zichzelf is dat geen probleem. Het toont aan dat experimenten nodig zijn om te bezien welke vormen het beste resultaat geven in termen van inhoudelijke ideevorming en betrokkenheid. De gedachte om in 1997 een pilot te houden met enkele verschillende vormen van grassrootpanels is dan ook een goede. De stuurgroep stelt voor een pilot met bijvoorbeeld vier typen grassrootpanels op te zetten, waarvan 2 thematisch/etnisch gericht (bijvoorbeeld jeugd en werk) en 2 gericht op een onderdeel van een ruimtelijk vernieuwingsgebied (bijvoorbeeld flat(s)niveau en/of breder). Signalen uit het veld indiceren dat uitgewerkte voorstellen in de maak zijn. Volgens de onderzoekers kunnen grassrootpanels dienen als inhoudelijke backinggroep van migrantenvertegenwoordigers in het bestuurlijk overleg, zijn zij tevens thermometers voor de voortgang van de vernieuwing, een voedingsbodem voor beslissers en een kweekvijver voor nieuw kader. De stuurgroep is van mening dat gewaakt moet worden om een experiment te beladen met al te grote pretenties vooraf. Het gaat in eerste instantie om een open wijze van verhoging van betrokkenheid en inhoudelijke ideevorming met een communicatiekanaal naar vertegenwoordigers in een bestuurlijk overleg. Een evaluatie van de pilot zal hopelijk uitwijzen welke vormen het meest kansrijk zijn.

Sociaal wijkbeheer
De wijk is de vindplaats van zowel samenlevingsproblemen, als ideeën en oplossingen. Het is de werkplaats van beheerders en gebruikers en kan een mobilisatieplaats zijn van bewoners. Diverse beherende organisaties werken al wijkgericht; voorbeelden zijn de beheerrayons van Nieuw Amsterdam, "grijs/groene" wijkploegen van het stadsdeel, rayons van de politie, veiligheidssteunpunten, wijkgebonden stadswachten en buurtconciërges. Diverse sociaal-culturele voorzieningen zijn wijkgericht, veel onderwijsinstellingen hebben hun wortels in een wijk. Binnen het kader van het veiligheidsbeleid zijn wijkveiligheidsplannen in ontwikkeling. In de projectgroepen ruimtelijke vernieuwing wordt vanaf de start planvorming weliswaar aandacht besteed aan fysieke beheersaspecten op projectniveau, echter niet op sociaal/fysieke aspecten die de gehele wijk bestrijken. Een centrale doelstelling van wijkgericht werken is een naar "buiten" gerichte werkwijze die aansluit op "de" vraag van de bewoners, veelal in samenwerking met of in georganiseerde verbanden, zoals bewonersorganisaties of leefbaarheidsoverleggen. Het ontbreken van deze in potentie veelbelovende resultaatcombinatie met hooggestemde verwachtingen, leidt in de praktijk nog tot zeer wisselende ervaringen. Veel instellingen

hebben een eigen sectorale buurtaanpak, die zich moeilijk laat afstemmen met anderen. Uit de kringen van bewoners zijn dikwijls teleurgestelde geluiden te horen over magere resultaten, traagheid van besluitvorming door een beperkt mandaat van functionarissen. Beheerorganisaties zijn weer teleurgesteld over matige respons van bewonerszijde. Daar staan weer veelbelovende ontwikkelingen tegenover als het beheerplan Gulden Kruis, plannen voor de E-buurt en het zogenaamde integraal wijkbeheer in het proefgebied Venserpolder. De eerdergenoemde pilots grassrootpanels kunnen voor een deel van een ruimtelijk vernieuwingsgebied een welkome stimulans zijn voor bewonersparticipatie in het kader van sociaal wijkbeheer.

De stuurgroep is van mening dat een brede wijkgerichte benadering in de vorm van sociaal wijkbeheer (meer dan beheer van de fysieke omgeving) met en voor de bewoners een belangrijk instrument is voor de SEV in ruimtelijk verband. Daartoe moet worden aangesloten op de ruimtelijke vernieuwingsgebieden en de (pilots) grassrootspanels. Het credo voor sociaal wijkbeheer is maatwerk: de combinatie en reikwijdte van wijkgerichte diensten/voorzieningen is afhankelijk van de vraag van bewoners, de karakteristiek van het wijkgebied en de middelen van de betrokken organisaties. De stappen zijn: inventarisatie van de vraag van bewoners (1), wenselijke/noodzakelijke inzet betrokken organisaties (2), formulering wijkprogramma samen met bewoners(organisaties) (3) vastleggen afspraken tussen "wijk" en aanbieders (4). Een dergelijk proces met meerdere partijen vraagt om een "trekker" die aangesloten is, dan wel nauw is afgestemd op de ruimtelijke vernieuwingsorganisaties en een brede deskundigheid bezit op het gebied van wijkbeheer. Daartoe zullen de bestaande projectgroepen RV aangevuld moeten worden met een assistent-projectmanager beheer, mogelijk te dekken uit de proceskosten van de vernieuwing hetgeen een extra inspanning betekent van de drie convenantpartners. Afhankelijk van de behoefte per vernieuwingsgebied zal de lijnorganisatie van het stadsdeel zorg dragen voor een SEV-vertegenwoordiging (MO, veiligheid, beheer) met mandaat. De inrichting van een aparte beheerorganisatie voor een onderdeel van het vernieuwingsgebied (bijvoorbeeld beheerorganisatie Kraaiennest) is een van de opties. Er moet echter ruimte zijn voor verschillende beheervormen en daaraan gekoppelde leerervaringen. Aanbieders en vragers worden uitgenodigd om gezamenlijk voorstellen te doen voor de ontwikkeling van sociaal wijkbeheer. Op korte termijn zal een bij voorkeur gezamenlijk te organiseren werkconferentie over sociaal wijkbeheer/grassroots gehouden worden, die dient ter verkenning van de mogelijkheden in dit kader. Financiering van deze wijkgerichte aanpak zal een gezamenlijke inspanning vragen van het stadsdeel, de gemeente Amsterdam en de woningbouwcorporatie NA. Co-financiering van de opzet van "vernieuwende" activiteiten uit URBAN-gelden is een mogelijkheid.

3.3 COMMUNICATIE

De mogelijkheid van betaalde contractuele inzet van multiculturele en kerkelijke maatschappelijke organisaties als bruggenbouwers voor de communicatie naar etnische groepen is niet nieuw. Het systematisch en gericht toepassen van deze optie in het kader van de SEV-communicatie is dat wel.

Bundeling (deel)budgetten
NA, het PVB en de afdeling communicatie van het stadsdeel zullen een voorstel te doen om een deel van de communicatie- en participatiebudgetten bij deze partijen te bundelen, bestemd voor projectvoorstellen van multiculturele en kerkelijke organisaties ter verbetering van de participatie van etnische groepen en de communicatielijnen tussen deze groepen en de lokale overheid. Voor de ruimtelijke vernieuwing zullen bewonersorganisaties ook in de gelegenheid worden gesteld projectoffertes uit te brengen.

Onderzoek communicatiekanalen etnische groepen
Er is nog te weinig bekend over de wijze waarop etnische groeperingen in Zuidoost communiceren en de kanalen waarlangs zij zich het beste laten bereiken. Beeldvorming overheerst en overzicht ontbreekt. Met inachtname van het vorige punt zal het stadsdeel in overleg met de betrokken maatschappelijke organisaties een kortdurend, praktijkgericht onderzoek laten uitvoeren naar communicatiekanalen en instrumenten. Dit zal tevens een onderdeel zijn van de voorbereiding van het beleidsplan communicatie van het stadsdeel.

Multiculturele adressengids
Als eerste stap zal een inventarisatie gemaakt worden van alle etnische (categorale) organisaties en sleutelfunctionarissen in de Bijlmer. Daarmee ontstaat een eerste versie van een "multiculturele adressengids" die periodiek kan worden geactualiseerd.

Initiatief lokale radio en televisie
Lokale media kunnen een krachtig communicatiekanaal zijn voor het stadsdeel, bijdragen aan maatschappelijke cohesie en tevens een bijdrage leveren aan de werkgelegenheid. Voor het stadsdeel is geen structurele subsidierol weggelegd, het belang rechtvaardigt wel een stimulerende rol. Het stadsdeel kan een van de inkopers zijn van uitzendtijd. Te beginnen met het medium radio zal het stadsdeel een combinatie van multiculturele organisaties uitnodigen te offreren voor een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheden en organisatie van een veelkleurig radiostation Zuidoost, gevestigd in een werkgebied van de Bijlmer. Een eventueel projectvoorstel kan op termijn in 1997 voor co-financiering worden voorgedragen in het kader van URBAN. Het medium televisie is kostbaar, bewerkelijk en vraagt om een geheel eigen expertise. Alvorens hier een lijn uit te zetten, zal het stadsdeel zich laten informeren bij expertise-organisaties als MTV en SALTO. Tenslotte zal het stadsdeel op korte termijn overleggen met de reeds bestaande doelgroep-radioprogramma's (bijvoorbeeld Akasanoma en

Damsko) voor een productafspraak voor de "inkoop" van informatieve programma's.

Cyclus werkconferenties
Het is de bedoeling dat bovengenoemde initiatieven, onderzoeken en de contractuele inzet van multiculturele en kerkelijke organisaties door of in samenspraak met de betrokken maatschappelijke organisaties worden ontwikkeld. Voorgesteld wordt om daarnaast in 1997 een cyclus van circa 5 werkconferenties te houden over concrete SEV-thema's naar aanleiding van ideevorming/uitwerking van een aanpak, of de bespreking van resultaten/evaluaties op bepaalde gebieden. In de voorbereiding en uitvoering hebben maatschappelijke organisaties een actieve rol. De werkconferenties zijn voor een ieder toegankelijk, er wordt breed uitgenodigd. De thema's moeten ook uitnodigen tot meedenken en meedoen. Mogelijke thema's zijn: sociaal wijkbeheer/ grassrootpanels, stimulering multi-etnisch ondernemerschap en de integrale school in ruimtelijk verband.

3.4 (ECONOMISCHE) PARTICIPATIE

Vergroting van de arbeidsparticipatie is een der krachtigste middelen voor verbetering van de maatschappelijke positie van Bijlmerbewoners. De aanpak van werkloosheid vergt een inspanning op vele fronten door vele partijen. In de ruimtelijke vernieuwing moet door verbetering van woon- en leefklimaat de voorwaarden geschapen worden om maatschappelijke "stijgers" in de Bijlmer te houden. Op het niveau van de buurten en in het bijzonder in de werkgebieden van de ruimtelijke vernieuwing moet lokaal midden- en kleinbedrijf (multi-etnisch ondernemerschap) de ruimte krijgen en gestimuleerd worden. Op het niveau van de Bijlmer en Zuidoost zijn samenwerkingsinitiatieven nodig die de koppeling van vraag en aanbod bevorderen. De taken, instrumenten en fondsen van het stadsdeel zijn beperkt. Alleen al daarom is samenwerking hard nodig. Het stadsdeel heeft daarin de rol van actieve intermediair en coördinator van de zogenaamde "brengfunctie". Naast het staande werkgelegenheidsbeleid in de lijn biedt de SEV de mogelijkheid om in samenwerking met andere partijen initiatieven te nemen die anders niet tot nauwelijks van de grond zouden komen.

SEV/ korte termijn

- Samen met de gemeente Amsterdam zal het stadsdeel de (on)mogelijkheden van verschillende vormen van contract-compliance onderzoeken. De idee is dat bepaalde vormen niet strijdig hoeven te zijn met vigerende EU-bepalingen. Momenteel maakt het stadsdeel reeds afspraken met aannemers in de "grijs/groene" sector (weg- en waterbouw). In 1997 moeten meerdere van dergelijke initiatieven worden ondernomen. Mogelijke extra ontwikkelings- en begeleidingskosten zouden in aanmerking kunnen komen voor URBAN-gelden.

- Het stadsdeel en andere semi-overheidsorganisaties kunnen afspreken hun producten in eerste instantie af te nemen van ondernemingen uit Zuidoost, in het bijzonder de Bijlmer. Aan bedrijven in Zuidoost kan in samenwerking met de VAZ gevraagd worden een dergelijke afspraak van vrijwillig opgelegde "verplichte winkelnering" eveneens in te voeren. Mogelijk kan dit gecombineerd worden met het reeds genoemde initiatief om bedrijven te bewegen meer personeel uit Zuidoost in dienst te nemen. Wellicht zijn de economische stimuleringseffecten bescheiden, maar de symbolische betekenis van een dergelijke afspraak moet niet onderschat worden.

- Vergelijkbaar met de gezamenlijke initiatieven ter verbetering van de werkgelegenheid in het Centrum-gebied kan het stadsdeel een "taskforce" werk voor andere kansrijke werkgebieden worden opgezet. Deze actieve vorm is meer geschikt voor de SEV dan een algemene thematische projectaanpak.

- Voor elke projectactiviteit op het gebied van de RV en de SEV worden de werkgelegenheidsaspecten in de beoordeling meegenomen (bijvoorbeeld grassroots, communicatieprojecten, radiostation Zuidoost).

- De vraag hoe langdurig werkloze Bijlmerbewoners te bereiken, is een zorg van meerdere partijen, waaronder het stadsdeel, de GSD en het arbeidsbureau Zuidoost. Een op dit multi-etnisch werkgebied deskundig onderzoeksbureau zal in opdracht van het stadsdeel onderzoek doen naar de meest geëigende wervingskanalen. De aanpak en de resultaten van het onderzoek worden afgestemd op het kortlopende praktijkonderzoek op het terrein van communicatie.

SEV/ lange termijn

De werkloosheidsproblematiek in de Bijlmer is dermate ernstig dat voor de langere termijn een werkgelegenheidsplan voor de Bijlmer gerechtvaardigd lijkt. Tot een dergelijke planmatig onderbouwde investeringsimpuls kan alleen op landelijk niveau besloten worden. Wij volstaan hier met de opmerking dat het stadsdeel tezamen met de gemeente Amsterdam, de VAZ en andere maatschappelijke organisaties hiertoe het initiatief kan nemen. Dit initiatief kan onderdeel zijn van een op te richten denktank.

SEV/ ruimtelijke vernieuwing/korte termijn

- De stedelijke Bouw-Opleidingspool (BOP) is een voorbeeld van een maatregel die in bescheiden mate doelbewust gebruik maakt van vernieuwingsactiviteiten als bron van werkgelegenheid voor Zuidoost. In het verlengde hiervan kan een lijst worden opgesteld van kleine bedrijven uit de Bijlmer die onderaannemeractiviteiten uit kunnen voeren of mogelijk als toeleveraar van MKB-diensten kunnen fungeren. Te verwachten "witte vlekken" op deze lijst geven een indicatie van de behoefte aan buurtbedrijven.

- In de ruimtelijke vernieuwingsplannen is in veel gevallen voorzien in verplaatsing van bedrijven en markten, reservering van ruimte voor nieuwe bedrijfsfuncties (bijvoorbeeld in verbouwde parkeergarages) en bedrijfsmatige of sociaal-culturele kleinschalige plintactiviteiten. Op basis van een totaalbeeld van ruimtelijke bedrijfsmogelijkheden in de werkgebieden kunnen PVB en stadsdeel, gebruik makend van de netwerken van maatschappelijke organisaties, (potentiële) ondernemers acquireren.

- Een bijdrage uit het URBAN-budget en andere fondsen kan de financiële basis geven voor een stimuleringsregeling op bovengenoemde gebieden. Het PVB, Nieuw Amsterdam en het stadsdeel werken hiertoe een voorstel uit.

- Voor het overgangsregime in de F-buurt wordt momenteel de instelling van een 1-loket functie voorbereid. Voor de K-buurt is in het plan van aanpak de noodzaak van een 1-loket-functie bepleit. Hoewel de precieze vorm van het loket nog niet vaststaat, zal het loket in ieder geval een eerste indicatiestelling en verwijzingsfunctie zijn voor de cliënten. Het loket zal ook een bron moeten zijn voor de GSD om cliënten via het arbeidsbureau of anderszins door te geleiden naar (additioneel) werk.

3.5 OVERIGE AANBEVELINGEN V&J

Hieronder wordt ingegaan op een aantal aanbevelingen van V&J die (nog) niet in het voorstel van de stuurgroep worden opgenomen.

- De reservering van 5% van het budget voor de functie R&D is niet programmatisch onderbouwd. De voorstellen van de stuurgroep voorzien in onderzoeken, pilots e.d. die deels een R&D-functie hebben. De in te stellen denktank wordt gevraagd om over het nut en de haalbaarheid van een R&D-functie te rapporteren. Een oordeel over het voorstel voor een R&D onderzoekspool is hiervan een onderdeel.

- De stuurgroep acht zichzelf niet het juiste forum om het voorstel voor overleg over de structurele subsidiëring van een steunfunctie Sikaman/Recogin te kunnen honoreren. Het ligt op de weg van de gemeente Amsterdam om hierin zogewenst actie te ondernemen.

- Het verbeteren van de gezondheidsvoorlichting gericht op migranten en werkers in de gezondheidszorg ziet de stuurgroep primair als verantwoordelijkheid van reguliere organisaties actief in de gezondheidszorg. Bekend is dat een aantal van deze organisaties (o.a. RIAGG) reeds bezig is met het verbeteren van de gezondheidsvoorlichting. Een koppeling tussen deze initiatieven en eerder gedane voorstellen m.b.t. communicatie (o.a. lokale radio) behoort wel tot de mogelijkheden.

4. SAMENHANG: HOOFDLIJNEN SEV-PROGRAMMA 1997

Integratie van alle vernieuwingsactiviteiten in 1 organisatie is beslist geen garantie voor samenhang in het programma. Sturing suggereert dat vanuit 1 punt het gehele proces wordt geregisseerd. Een dergelijk concept ontkent de dynamiek van de vernieuwing in de Bijlmer en het aandeelhouderschap van maatschappelijke organisaties. De stuurgroep is van mening dat een samenhangende aanpak begint bij:

- Gezamenlijke vaststelling van de hoofdlijnen van het SEV-programma 1997. Het programma voorziet in een nieuwe start (opheffing time-out) en bevat dientengevolge een combinatie van:
  - (voorgenomen) projecten
  - beleidsvoornemens actoren stadsdeel, centrale stad, NA
  - speerpunten, waarbinnen nieuwe projectvoorstellen passen
  - een procedure (wacht)projecten in de pijplijn
  - ruimte voor nieuwe initiatieven
  - activiteiten voor de lange termijn

- Door vaststelling van het programma verbinden partijen zich om dit programma uit te voeren, dan wel aan te geven waarom hiervan is afgeweken. Van bijzonder belang hierbij is de realisatie van de voornemens rond multiculturalisering. Alle programma-onderdelen beogen een bijdrage te geven aan de SEV, echter de financiering kan verschillend zijn. Het budget URBAN-gelden is 1 van de financieringsbronnen.

- Gezamenlijke bewaking van de inhoud en voortgang van het programma 1997, met bijzondere aandacht voor de leereffecten, de relaties ruimtelijke vernieuwing en de voornemens rond multiculturalisering. Met name voor het laatstgenoemde onderdeel moet de vernieuwingsorganisatie open staan voor en ruimte geven aan initiatieven van de maatschappelijke organisaties zelf. De inhoud van deze initiatieven is nu nog niet bekend.

4.1 ACTIVITEITENPROGRAMMA 1997 (KORTE TERMIJN)

Het activiteitenprogramma voor 1997 bestaat uit een combinatie van de in hoofdstuk 3 beschreven projecten en voornemens, projecten die reeds in uitvoering zijn (en doorlopen in 1997) en een (beperkt aantal) projecten die reeds in de pijplijn zitten. Samen met de activiteiten die in 1997 worden opgestart voor de lange termijn (denktank, onderzoeken) vormt dit activiteitenprogramma het Sociaal-economisch Vernieuwingsprogramma voor 1997. Het SEV programma 1997 heeft in die zin een voorlopig karakter, omdat alleen projecten en voorstellen zijn opgenomen die op dit moment bekend en uitgewerkt zijn. Het is uiteraard de bedoeling dat in 1997 ruimte aanwezig is en blijft voor nieuwe (nu nog niet bekende

of volledig uitgewerkte) initiatieven van met name bewoners- en andere maatschappelijke organisaties.

De gewenste samenhangende aanpak betekent niet dat alle activiteiten en projecten onder een noemer kunnen worden geschaard. Uitgangspunt is dat de samenhang met name gerealiseerd wordt door middel van programmatische sturing en het realiseren van voorzieningen voor de afstemming tussen de sociaal-economische en de ruimtelijk vernieuwing. In die zin is ook het te maken onderscheid tussen 'ruimtelijke afgeperkte SEV projecten' en integrale SEV projecten van belang. Bovendien is een belangrijk uitgangspunt dat datgene wat binnen de lijnorganisatie gedaan kan worden, ook daar plaatsvindt. Dit betekent tevens dat sociaal-economische vernieuwingsprojecten die hier niet genoemd worden (met name projecten op het gebied van maatschappelijke ontwikkeling en veiligheid) wel degelijk in aanmerking blijven komen. Vooral ook het thema onderwijs dient een plaats te krijgen in het programma voor 1997. Het zal hier met name gaan om de relatie die in het kader van de SEV gelegd kan worden met het Masterplan Onderwijs en om (nieuwe) initiatieven die uit het (onderwijs)veld naar voren zullen komen.

A. voorgestelde projecten en maatregelen op basis van uitwerking Verwey-Jonker

Hieronder zijn de in hoofdstuk 3 voorgestelde projecten en maatregelen onder elkaar gezet en voorzover mogelijk voorzien van een financiële indicatie en mogelijke dekking.

Multiculturalisering

Onderwerp: **contractcompliance**
actie: onderzoek naar mogelijkheden van het toepassen van contractcompliance in verschillende sectoren + afspraken m.b.t. conctractcompliance in de grijs/groensector (weg- en waterbouw)
trekker: stadsdeel i.s.m. gemeente Amsterdam
planning: 1e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: mogelijk URBAN

Onderwerp: **'verplichte winkelnering' bij (zwarte) bedrijven in Zuidoost**
actie: inventarisatie praktische en juridische mogelijkheden; besluitvoorbereiding bij stadsdeel om bij inkoop producten en diensten (zwarte) bedrijven in Zuidoost/Bijlmer voorkeur te geven; stimuleren overige (semi-) overheidsorganisaties en bedrijven tot hetzelfde.
trekker: stadsdeel
planning: 2e kwartaal 1997
financiën: n.v.t.

Onderwerp: **personele inkleuring (semi-)overheidsorganisaties/bedrijven**
actie: Zuidoost inrichten als pilotgebied voor aangescherpt voorkeursbeleid bij vacatures, creëren extra opleidingsfaciliteiten en assistentplaatsen, afspraken op vrijwillige basis met bedrijven in ZO
Trekker: stadsdeel/gemeente Amsterdam
planning: 1e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: stadsdeel/gemeente Amsterdam

Onderwerp: **multiculturele adressengids**
actie: inventarisatie van alle etnisch categorale organisaties en sleutelfunctionarissen werkzaam in de Bijlmer in de vorm van adressengids.
trekker: stadsdeel
planning: 2e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: stadsdeel

Communicatie en Participatie

Onderwerp: **inschakelen etnische, religieuze en bewonersorganisaties voor communicatie**
actie: vrijmaken deel van communicatiebudgetten van PVB, NA en SDZO voor communicatieprojecten van genoemde maatschappelijke organisaties.
trekker: stadsdeel i.s.m. PVB en NA
planning: 1e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: stadsdeel, PVB en NA

Onderwerp: **onderzoek communicatiekanalen etnische groepen**
actie: in overleg met betrokken maatschappelijke organisaties laten uitvoeren van kortlopend praktijkonderzoek naar communicatiekanalen en instrumenten.
trekker: stadsdeel
planning: 1e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: stadsdeel

Onderwerp: **initiatief lokale radio en televisie**
actie: haalbaarheidsonderzoek/projectontwikkeling voor multiculturele radio en onderzoek naar (on)mogelijkheden lokale multiculturele televisie
trekker: stadsdeel i.s.m. multiculturele organisaties
planning: 1e en 2e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: stadsdeel/urban (voor onderzoeks- en initiële projectkosten)

Onderwerp: **gemeenschappelijke werkconferenties SEV**
actie: organisatie in 1997 van circa 5, breed toegankelijke,

werkconferenties over SEV onderwerpen
trekker: stadsdeel
planning: 1997
financiën: circa f 20.000,00
dekking: stadsdeel/URBAN

Arbeidsparticipatie

Onderwerp: **taskforce(s) werk voor kansrijke werkgebieden in de Bijlmer**
actie: onderzoek naar kansrijke gebieden gevolgd door instellen taskforce(s) conform werkwijze Arenagebied
planning: 2e kwartaal 1997
trekker: stadsdeel
financiën: n.v.t.

Onderwerp: **onderzoek meest geëigende wervingskanalen werkloze bewoners**
actie: opstellen onderzoeksopdracht, selectie en keuze multi-etnische onderzoeksbureau e.e.a. afgestemd op gepland communicatie-onderzoek. Het stadsdeel zal het initiatief nemen, de meest aangewezen trekker is het RBA
planning: 1e kwartaal 1997
trekker: RBA (hierover zal overleg met het RBA plaatsvinden)
financiën: pm
dekking: pm

Onderwerp: **verbetering werkgelegenheidseffecten SEV en RV**
actie: opstellen toetsingskader voor RV en SEV projecten op onderdeel werkgelegenheid, opstellen lijst potentiële toeleveranciers/onderaannemers in Bijlmer
trekker: stadsdeel/PVB
planning: 1e kwartaal 1997
financiën: n.v.t.

Onderwerp: **opstellen langere termijn werkgelegenheidsplan Bijlmermeer**
actie: initiatief nemen tot landelijke investeringsimpuls voor de Bijlmer eventueel als onderdeel van de denktank
trekker: stadsdeel i.s.m. gemeente, VAZ en anderen
planning: 1997
financiën: n.v.t

Onderwerp: **stimuleringsregeling midden en kleinbedrijf Bijlmer**
actie: maken voorstel voor stimuleringsregeling voor inschakeling lokale bedrijven in vernieuwing, aantrekken/oprichten nieuwe bedrijven
trekker: stadsdeel/PVB/NA
planning: 2e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: URBAN, andere fondsen

Ruimtelijke SEV

Onderwerp: **grassrootspanels**
actie: inrichten pilot met 4 typen grassrootspanels: 2 thematisch/etnisch en 2 als onderdeel van de RV
trekker: stadsdeel en (etnische) maatschappelijke groeperingen
planning: 1e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: stadsdeel/URBAN/Rijk (VWS)

Onderwerp: **versterking organisatie beheer**
actie: per projectgroep ruimtelijke vernieuwing het aanstellen van een assistent projectmanager voor beheer en leefbaarheid. Begonnen wordt met het opstarten van een discussie met bewoners en betrokken organisaties (o.a. m.b.v. de werkconferenties) gevolgd door het opstellen van een stappenplan
trekker: PVB/Nieuw Amsterdam/stadsdeel
planning: start 1e kwartaal 1997
financiën: pm
dekking: vernieuwingspartners

Onderwerp: **invoeren sociaal wijkbeheer**
actie: ontwikkelen projectopzet sociaalwijkbeheer en keuze van werkgebieden e.e.a. aansluitend op ideeën voor grassrootspanels en bewonersparticipatie
trekker: PVB
planning: 1e kwrt. projectontwikkeling, 2e kwrt. start uitvoering
financiën: pm
dekking: NA/stadsdeel/URBAN

B. reeds gestarte projecten die doorlopen in 1997

Dit onderdeel betreft de projecten die reeds in 1996 in het kader van URBAN zijn opgestart en doorlopen in 1997. Reeds gestarte sociaal-economische vernieuwingsprojecten van het stadsdeel en andere organisaties die niet via de stuurgroep zijn gelopen zijn niet opgenomen. De wel in het kader van URBAN gestarte projecten Fort Kraaiennest en Kinderboerderij Gliphoeve worden naar verwachting nog in 1996 afgerond.

project: **Nieuw Werk**
doel: begeleiden en toeleiden van langdurig werklozen in de Bijlmer naar vrijwilligerswerk met als doel bevorderen maatschappelijke participatie en reactivering
trekker: BZO i.s.m. Stichting Thuiszorg Amsterdam (STA) en GSD
planning: afronding eerste jaar in augustus '97, waarna op basis van resultaten besloten wordt tot eventueel vervolg
kosten: f 540.000,00
dekking: URBAN, stadsdeel, BZO en STA

project:	**IMK-II project**
doel:	stimuleren zelfstandig ondernemerschap d.m.v. opleiding werklozen tot ondernemer en begeleiding startende ondernemers
trekker:	Instituut voor het Midden en Kleinbedrijf
planning:	gestart in 3e kwartaal 1996, afronding in 1999, eventueel vervolgproject o.b.v. tussentijdse resultaten
kosten:	f 1.580.000,00
dekking:	URBAN, stadsdeel, ministerie van EZ, RBA en GSD

project:	**geïntegreerde drughulpverlening**
doel:	realiseren van geïntegreerde drughulpverleningsvoorziening in de Bijlmer waarin o.a. Jellinek, politie, GG&GD en streetcornerwork samenwerken
trekker:	gemeente Amsterdam
planning:	start bouw 3e kwartaal 1996 en gereed in 1997, project loop in ieder geval tot 2000
kosten:	f 1.400.000,00 (excl. de exploitatiekosten)
dekking:	URBAN, ministerie van VWS, gemeente Amsterdam

C. Projecten in de pijplijn

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de projecten die, op basis van de huidige gegevens in 1997 ter besluitvorming aan de stuurgroep zouden kunnen worden voorgelegd. Vermelding van projecten in dit overzicht **betekent niet** dat de stuurgroep nu reeds instemt met financiering van de projecten of dat andere, niet vermelde projecten, niet in aanmerking komen voor URBAN financiering. Bovendien geldt, zoals reeds gezegd, dat er (financiële) ruimte aanwezig dient te blijven voor, nog niet bekende, initiatieven van met name (etnische) maatschappelijke organisaties.

Er wordt een onderscheid gemaakt naar de volgende drie categorieën: aangemelde projectvoorstellen (1); projecten aangeboden aan stuurgroep (2); projecten behandeld in stuurgroep (3).
Naast de hieronder beschreven projecten zijn onder andere nog voorstellen te verwachten op de volgende gebieden:

- een pilot voor de integrale school in de K-buurt
- een effectieve aanpak van de schuldhulpverlening
- de vestiging van een musicalschool in de Bijlmer
- het oprichten van een milieuwerkplaats t.b.v. additionele werkgelegenheid en verbetering beheer
- voorstel voor de oprichting van een noodfonds van de kerken voor hulpverlening aan arme mensen

Van de hieronder beschreven projecten geldt op dit moment dat alleen over het project Dienstencentrum besloten kan worden. De overige projecten moeten of nog officieel worden aangevraagd of voldoen nog niet aan de voorwaarden o.a. met betrekking tot de noodzakelijke cofinanciering. De totale verwachte maximale URBAN bijdrage die met onderstaande projecten is gemoeid bedraagt ruim 4 miljoen gulden.

Dienstencentrum (3)
Het Dienstencentrum is een initiatief van het Centrum Ontwikkeling Projecten om in de Bijlmermeer structurele additionele werkgelegenheid te creëren voor langdurig werklozen en een gelijktijdig een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid. Het project is o.a. in samenwerking met de NV Werk, Woningcorporatie Nieuw Amsterdam en de politie ontwikkeld. De NV Werk heeft het plan goedgekeurd en financiering beschikbaar gesteld op basis van 140 Melkert I en II plaatsen. Totale investeringskosten f 390.000,--, gevraagde URBAN bijdrage f 195.000,--. (is reeds ingediend bij stuurgroep)

Integraal Buurtbeheer Gulden Kruis (1)
Beheerexperiment in nieuwbouwwijk Guldenkruis. Samenwerkingsproject van Nieuw Amsterdam en Stadsdeel. Doel opzetten van een effectieve beheersorganisatie met een grote betrokkenheid van bewoners. Onderdelen van het project zijn: aanstellen projectcoordinator, opstellen beheerplan, buurtconciërge, en nazorgbeheer. De (tussentijdse) resultaten worden o.a. gebruikt bij het verbeteren van het beheer in de hoogbouwgebieden. Totale kosten over vier jaar: f 495.000,--, gevraagde URBAN bijdrage f 230.000,--.

Opwaardering schoolterrein Basisschool As Soeffah (1)
Eerste school in plan van aanpak verbeteren veiligheid en leefbaarheid rondom scholen. Door middel van o.a. aanleg van omheiningen, bestraten van schoolpleinen, graffitiverwijdering en groenvoorzieningen openbare ruimte rondom school verbeteren. Aanvrager is stadsdeel, totale investeringskosten zijn f 100.000,-- gevraagde URBAN bijdrage: f 50.000,--. Aanvraag is nog niet officieel ingediend.

Crisisopvang Antilliaanse en Dominicaanse straatjeugd (2)
Streetcornerwork heeft aanvraag ingediend voor crisisopvang van jongeren. Door middel van begeleid wonen en dagactiviteiten dakloze jongeren uit criminele circuit halen. Capaciteit voor 9 jongeren. Totale kosten f 390.000,-- gevraagde bijdrage URBAN: f 195.000,--. De andere helft is aangevraagd bij de gemeente in het kader van het programma 'boeien of binden'.

Vroegtijdig schoolverlaters (2)
Het betreft het ROC project voor opvang en scholing van (zeer) vroegtijdig schoolverlaters in de Bijlmermeer. De totale kosten voor vier jaar bedragen 4 miljoen gulden. Bij URBAN wordt een aanvraag ter hoogte van circa 1,8 miljoen ingediend. Deze wordt ingediend nadat de cofinanciering (aanvraag bij stadsdeel en externe fondsen) geregeld is.

Opleiding sportinstructeurs (2)
Sportschool Koryo uit de Bijlmer heeft voorstel ingediend voor opleiding 60 jongeren tot tae kwondo instructeur. Totale kosten bedragen f 293.000,--. De helft van de financiering moet van URBAN komen. De benodigde cofinanciering is aangevraagd bij het stadsdeel.

RBA/ROC/CvB vestiging (2)
Het betreft de gecombineerde vestiging van technische opleidingen van het Regionaal Bestuur Arbeidsvoorziening, het Randstedelijk Opleidingscentrum en het College voor Beroepsonderwijs voor 7000 leerlingen aan de Burgemeester Stramanweg. Het betreft een totaal oppervlak van circa 34.000 m2; het programma van eisen is recent ingediend. De financiering van de school heeft een gat van ruim 5 miljoen gulden. De verwachting is dat voor max. 1,5 miljoen een beroep gedaan wordt op URBAN. Het project is reeds aan de orde geweest in de stuurgroep.

Kwakoe Zomerfestival (2)
Kwakoe heeft een (nog niet officiële) aanvraag ingediend voor het Kwakoe Zomerfestival. Het betreft een eenmalige bijdrage voor het professionaliseren van de organisatie d.m.v. het opleiden van vrijwilligers en de aanschaf van semi-permanente voorzieningen waaronder een mobiel podium. De totale kosten bedragen f107.000,- Over de cofinanciering zijn nog geen gegevens bekend.

D. Interim besluitvormingsprocedure 1997

Ten behoeve van de bestuurlijke behandeling in de stuurgroep of zijn opvolger van bovengenoemde projecten is het wenselijk dat voor de komende periode, tot het moment dat het nieuwe en brede sociaal-economische vernieuwingsprogramma er ligt en de denktank de toetsingscriteria heeft opgesteld (medio augustus 1997), een interimprocedure wordt vastgesteld voor het goedkeuren van projecten door de stuurgroep. Deze interimprocedure dient er zorg voor te dragen dat die vernieuwingsprojecten waarover een redelijke mate van consensus bestaat geen onnodig uitstel ondergaan. Tevens is het noodzakelijk dat voor (externe) potentiële subsidie-aanvragers/projectindieners duidelijkheid ontstaat over de mogelijkheden, voorwaarden en criteria met betrekking tot URBAN financiering in 1997;

Interimprocedure

1. alle officieel ingediende subsidie-aanvragen worden ter besluitvorming voorgelegd aan de stuurgroep (of diens opvolger);
2. de aanvragen worden getoetst aan de huidige criteria en voorwaarden van het URBAN programma waarbij inhoudelijk o.a. getoetst wordt op:
   - het innovatieve karakter en 'nieuwheidsgehalte' van het project;
   - de bijdrage aan de doelstellingen (scholing, werkgelegenheid, veiligheid etc.);
   - de mate waarin wordt samengewerkt met verschillende partijen;
   - de bijdrage aan het vernieuwingsproces van de Bijlmer;
   - de betrokkenheid van in de Bijlmer actieve organisaties;
   - het draagvlak en betrokkenheid van bewoners;

3. bij toetsing wordt daarnaast zoveel mogelijk recht gedaan aan de uitgangspunten en aanbevelingen van het Verwey-Jonker rapport, waarbij met name gekeken wordt naar:
   - het multiculturele karakter van het project;
   - de mate van betrokkenheid van etnische groeperingen/organisaties bij ontwikkeling en uitvoering;
   - de bijdrage aan de specifieke problematiek van de multi-etnische samenleving van de Bijlmer waarbij bevordering van integratie voorop staat;
5. daarnaast wordt bij de besluitvorming over toekenning van URBAN gelden indien mogelijk rekening gehouden met de werkzaamheden van de in te stellen denktank;
6. op basis van het voorlopige werkprogramma 1997 kan door de stuurgroep of zijn opvolger besloten worden voor de overgangsperiode een financieel plafond in te stellen voor de totale omvang van toe te kennen URBAN gelden in 1997.

4.2 ACTIVITEITEN 1997 VOOR DE LANGERE TERMIJN

De activiteiten in 1997 die gericht zijn op de langere termijn concentreren zich op twee onderdelen:
A. uitvoering (vervolg)onderzoek naar de oorzaken van en oplossingsrichtingen voor de sociaal-economische problematiek van de Bijlmermeer;
B. het instellen van een denktank sociaal-economische vernieuwing.

A. onderzoek naar sociaal-economische problematiek van de Bijlmer

De aanleiding om te komen tot een diepgaand onderzoek naar de sociaal-economische situatie van de Bijlmermeer zijn de volgende. De notitie speerpunt Bijlmermeer en het URBAN programma moeten vertaald en uitgewerkt worden in een multi-etnische visie. Bovendien lijken SEV-processen moeilijk stuurbaar; het beeld overheerst van vele initiatieven, maar weinig zicht op structurele successen. Daarnaast bestaan er tot nu toe relatief weinig studies naar de sociaal-economische structuur van de Bijlmermeer en ontbreekt het aan een integrale analyse van de dieper liggende sociale verhoudingen; de studies die er zijn behandelen slechts deelonderwerpen.

De aanwezige informatie (bijvoorbeeld over de arbeidsmarkt in Zuidoost) is dan ook vaak fragmentarisch van aard. Op basis van de bestaande studies is een samenhangende analyse nodig. Mede gezien in het licht van de aanleiding en de uitkomsten van het Verwey-Jonker onderzoek, zijn er voldoende redenen om nu opdracht te geven voor een (vervolg)onderzoek.

De opdracht voor dit onderzoek komt in grote lijnen op het volgende neer:
1. het maken van een integrale analyse van de sociaal-economische problematiek van de Bijlmermeer met uitdrukkelijke

aandacht voor de interetnische verhoudingen;

2. het, op basis van de analyse, geven van oplossingsrichtingen gericht op o.a.: verbetering van participatie en emancipatie, het verminderen van de werkloosheid en het verbeteren van het onderwijsresultaten.
   Deze oplossingsrichtingen moeten uiteindelijk leiden tot een maatschappelijke stijging van de bevolkingsgroepen in de Bijlmer en harmonieuze etnische verhoudingen bevorderen.

Het eindresultaat van het onderzoek moet in ieder geval het volgende bevatten (het 'product'):

- een grondige analyse van de problematiek;
- systematisch geordende (beleids)maatregelen;
- scenario's op hoofdlijnen die na een tussentijdse principekeuze worden uitgebouwd tot,
- concrete, onderbouwde, scenario's inclusief beschrijving van succesmechanismen;
- een agenda voor de toekomst;
- welke partij/organisatie wat moet doen bij de implementatie.

Uitgangspunt is dat het onderzoek niet meer dan circa drie maanden in beslag zal nemen en dat de kosten van het onderzoek circa f 80.000,00 zullen bedragen, te financieren door de gemeente Amsterdam eventueel samen met het stadsdeel. Op zo spoedig mogelijke termijn (januari 1997) zal de stuurgroep (of diens opvolger) de definitieve onderzoeksopdracht vaststellen en overgaan tot het instellen van een begeleidingscommissie voor het onderzoek. Deze begeleidingscommissie zal bestaan uit personen die deskundig zijn op het gebied van sociaal-economische vraagstukken en etnische verhoudingen.

B. instellen denktank sociaal-economische vernieuwing

Tweede onderdeel van de lange termijn strategie voor de SEV is het instellen van een tijdelijke denktank die, in een afgebakende periode, moet komen met een nieuw en uitgebreid sociaal-economisch vernieuwingsprogramma (1998 e.v.) en een daarbijbehorend toetsingskader incl. multi-etnische criteria. Belangrijke nevendoelstelling van de denktank is dat gelijktijdig draagvlak voor het nieuwe SEV programma bij zoveel mogelijk betrokken groeperingen en instellingen wordt gecreëerd en bronnen worden aangeboord voor de financiering van het programma. Gezien de omvang van de problematiek van de Bijlmer en het ambitieniveau betekent dit laatste dat de steun van het rijk en eventueel de Europese Commissie onontbeerlijk is.

Derhalve is het van belang dat de samenstelling van de denktank zodanig wordt gekozen, dat naast voldoende deskundigheid ook voldoende politiek gewicht aanwezig is om deze noodzakelijke commitment te verkrijgen. Daarnaast dient de samenstelling voor tenminste 50 procent uit mensen met etnische afkomst te bestaan en dient ook het bedrijfsleven ruim vertegenwoordigd te zijn

(circa een kwart). Met het oog op de effectiviteit en daadkracht dient het aantal leden van de denktank beperkt te worden tot circa 6 tot 8 personen.

Op basis van suggesties van maatschappelijke groeperingen en andere betrokkenen zal de stuurgroep nog in januari 1997 de samenstelling van de denktank en de definitieve opdracht vaststellen. In ieder geval dient de denktank voor de zomer van 1997 zijn werkzaamheden te hebben afgerond. Bij zijn werkzaamheden dient de denktank gebruik te maken van het hiervoor beschreven onderzoek.

4.3 "PLAN VOOR DE BIJLMER"

De voorstellen voor de korte en lange termijn vormen tezamen het SEV-programma voor 1997. De ervaringen met de planuitvoering moeten worden gebruikt om voor 1998 een geïntegreerd programma voor 1998 te maken. Opheffing van de time out in december 1996 en een start uitvoering begin 1997 zijn de planvoorwaarden. Er zal tegelijkertijd gewerkt moeten worden aan de omvorming en aanpassing van de vernieuwingsorganisatie (zie hoofdstuk 5) en de uitvoering van het SEV-programma. Dat alleen al is een ambitieuze opgave. De ambitie reikt echter verder: de projectresultaten, de uitvoering van beleidsmaatregelen, de pilots en de vele onderzoeken moeten het bewijs leveren dat de kansen en bedreigingen van de Bijlmer extra investeringen rechtvaardigen. Dit "vernieuwingsbewijs" en de resultaten van het algemene onderzoek ondersteunen de tweede opgave voor 1997; het maken van een "Plan voor de Bijlmer". Bij de voorbereiding hiervan heeft de denktank een centrale rol. Het "Plan voor de Bijlmer" is een door alle betrokken partijen (uit)gedragen plandocument, op basis waarvan een urgent financieel beroep zal worden gedaan op het Rijk en de EG. Het jaar 1997 is derhalve de opmaat voor een grootschalige aanpak van de SEV in 1998.

4.4 FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Los van de toekomstige financieringsbehoefte van het 'Plan voor de Bijlmer' zijn ook reeds in het SEV activiteitenprogramma voor 1997 een groot aantal noodzakelijke maatregelen en projecten weergegeven die, op korte termijn, een financiële vertaling behoeven. Een groot deel van de, onder het kopje 'projecten in de pijplijn' genoemde projecten zou, onder voorbehoud o.a. van de noodzakelijke cofinanciering, gefinancierd kunnen worden uit het URBAN programma. Voor de overige maatregelen en activiteiten welke met name in de randvoorwaardelijke sfeer liggen dient echter elders financiering gevonden te worden. Het betreft hier o.a. de financiering van: de drie assistent projectmanagers beheer; het projectbureau SEV; de genoemde verschillende onderzoeken, het stimuleringsfonds lokale bedrijvigheid en de denktank. Gezien de aard van de activiteiten en maatregelen ligt de verantwoordelijkheid voor het vinden van de noodzakelijke financiële middelen primair bij de drie

vernieuwingspartners (gemeente Amsterdam, stadsdeel Zuidoost en Nieuw Amsterdam). In paragraaf 4.1 is reeds per activiteit aangegeven welke partner, volgens de stuurgroep, de financiële dekking dient te verzorgen. De stuurgroep acht het, in verband met de noodzakelijke voortgang van het proces, van het grootste belang dat de betrokken organisaties op korte termijn de noodzakelijke middelen hiervoor vrijmaken op hun begroting. Voor het stadsdeel zou dit bijvoorbeeld kunnen betekenen dat het voor 1997 nog beschikbare budget Sociale Vernieuwing wordt ingezet voor het activiteitenprogramma SEV. Voor de vernieuwingspartners kan het betekenen dat de proceskosten van de vernieuwing en de technische bijstand voor URBAN opgehoogd dienen te worden. Het is wenselijk dat de opvolger van de stuurgroep in begin 1997 een besluit kan nemen over een meer gedetailleerde uitwerking en dekkingsvoorstellen. Het ligt voor de hand dat de vernieuwingspartners hiervoor, gezamenlijk en onder leiding van de stadsdeelsecretaris, een voorstel ontwikkelen.

5. ORGANISATIE VERNIEUWING

Bij het inrichten van de organisatie van de vernieuwing van de Bijlmer geldt als uitgangspunt dat de organisatiestructuur ondergeschikt is aan het gewenste proces. Dit betekent dat er sprake moet zijn van een lerende organisatie; zo kan het betekenen dat naar aanleiding van de eisen die voortvloeien uit het op te stellen Plan van de Bijlmer de structuur wordt aangepast.

Een slagvaardige organisatie van de vernieuwing in de Bijlmer:

- versterkt en behoudt het aandeelhouderschap
- draagt zorg voor samenhang
- kan het SEV-programma 1997 sturen en uitvoeren
- voorziet in een platform voor de planvorming 1998 e.v.
- staat open voor de omgeving

Op basis van het voorafgaande zijn de volgende uitgangspunten richtinggevend voor de organisatie van de vernieuwing.

- De versterking van aandeelhouderschap wordt vertaald in een uitgebreid bestuurlijk overleg vernieuwing (UBO), waarin ook 3 vertegenwoordigers uit etnische groepen, een vertegenwoordiger van de religieuze instellingen, het RBA en VAZ zitting hebben, naast de convenantpartners Nieuw Amsterdam, B&W Amsterdam (2 x) en db Zuidoost (2 x) en een vertegenwoordiger van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De UBO staat onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, die gezag en vertrouwen geniet van de betrokken partijen. Het voorstel is dat, in tegenstelling tot de huidige formele samenstelling van de stuurgroep, de Kamer van Koophandel, de politie en het BOOZ geen deel uit zullen maken van het UBO. Het UBO komt circa 1 x per twee maanden bijeen. In de beginfase zal een hogere frequentie nodig zijn.

- Conform het voorstel uit het V&J-rapport heeft het CvT de formele taak toe te zien op de correcte besteding van URBAN-gelden. Gegeven de opgave van aandeelhouderschap en verbreding zal ook dit orgaan aangevuld moeten worden met één vertegenwoordiger uit etnische groepen en het RBA. De Kamer van Koophandel zal deel uit blijven maken van het CvT. Het CvT vergadert 3 x per jaar.

- De vertegenwoordigers uit de etnische groepen en de religieuze instellingen in het UBO worden benoemd door het db, de 2 wethouders (namens het college van B&W), het CvT, de directie van NA en de huidige stuurgroep SEV of diens opvolger. De zwarte maatschappelijke organisaties worden verzocht (gezamenlijk) kandidaten voor te dragen. Deze leden bezitten multi-etnische deskundigheid en hebben een relevant netwerk binnen de betreffende etnische groep. Zij opereren zonder formele last of ruggespraak naar 1 bepaalde organisatie.

- Taken van het UBO zijn: bewaking van de samenhang vernieuwing, advisering en toetsing van de jaarprogramma's SEV en RV, en het genereren van extra hulpbronnen. Vanwege een slagvaardige en operationele aanpak van de uitvoering van de vernieuwing is beoordeling van het grote aantal afzonderlijke projecten en uitvoeringsmaatregelen vooraf door het UBO niet aan de orde.

- Bestuurlijke toetsing van afzonderlijke projecten en uitvoeringsmaatregelen is de taak van een klein bestuurlijk overleg, waarin een vertegenwoordiging van het db, de twee verantwoordelijke wethouders van de centrale stad, Nieuw Amsterdam (i.v.m. het convenant) en de onafhankelijke voorzitter van het UBO zitting hebben. Dit bestuurlijk overleg rapporteert periodiek aan het UBO, die de uitvoering kan toetsen aan de criteria en het jaarprogramma. Het bestuurlijk overleg maakt in formele zin deel uit van het UBO en functioneert feitelijk als een "dagelijks bestuur" van het UBO. De vergaderfrequentie is circa 1 x per maand.

- Voor deelnemers aan het UBO, denktank en CvT die niet uit hoofde van hun functie zitting hebben in deze gremia zal een vacatieregeling getroffen worden conform de binnen de gemeente Amsterdam geldende richtlijnen hiervoor. Mogelijkerwijs zal voor de aan te stellen onafhankelijke voorzitter van het UBO een aparte regeling worden getroffen.

- Extra inspanning voor multiculturalisering (waaronder "inkleuring") van de bestaande organisaties heeft ook een draagvlakversterkend effect. Deelname van bewoners in de projectgroepen RV is nu niet aan de orde, maar wordt op termijn niet uitgesloten. In de projectgroepen wordt wel ruimte gegeven voor de inbreng van externe deskundigen op het gebied van multi-etnische vraagstukken, gebruik makend van de netwerken van maatschappelijke organisaties.

- Ten behoeve van het aandeelhouderschap wordt voorgesteld de commissies van advies van de deelraad uit te breiden met externe deskundigen uit maatschappelijke organisaties. Ter versterking van de sturing wordt voorgesteld dat het db van Zuidoost 1 portefeuille vernieuwing instelt.

- Voor het overige is versterking van aandeelhouderschap en de vereiste van multiculturalisering een gegeven dat vooral tot uitdrukking komt in de werkwijze en aanpak van de vernieuwing. Voorbeelden zijn: de instelling van een gezamenlijke denktank, grassrootpanels, contractuele relaties, de gezamenlijke werkconferenties.

- Een samenhangende aanpak van de vernieuwing betekent voorzieningen voor afstemming/overleg tussen ruimtelijke vernieuwing (RV) en SEV op bestuurlijk en operationeel niveau. Samenvoeging van organisaties is geen voorwaarde voor een gezamenlijke aanpak. Eerder het tegendeel lijkt waar.

- Erkenning van het verschil tussen RV en SEV en het onderscheid tussen SEV-processen in ruimtelijk verband naast niet gebiedsgebonden SEV betekent dat de twee type SEV-processen zichtbaar zijn in de organisatie. Het convenant RV en de afspraken rond URBAN-gelden zijn randvoorwaarden.

- Aansluiting van de lijnorganisatie van het stadsdeel betekent een SEV-vertegenwoordiging met mandaat in de ruimtelijke projectgroepen voor de inbreng/invulling van projecten. Versterking van de aandacht voor beheer en SEV vraagt om de toevoeging van assistent-projectmanagers.

- Aansluiting van de lijnorganisatie van het stadsdeel op de vernieuwing en visa versa betekent strikt vasthouden aan het uitgangspunt dat lijntaken ook in de staande organisatie thuishoren. Institutioneel overleg moet in de lijn plaatsvinden. De SEV-projectgroepen rond algemene thema's versterken onbedoeld de verkokering en overlappen al snel met lijntaken.

- De projectgroep werk kan als institutioneel overleg in de lijn worden voortgezet. Dat ontslaat "de lijn" uiteraard niet van de plicht om staand beleid te blijven maken op de beleidsgebieden werk, maatschappelijke ontwikkeling en veiligheid & leefbaarheid. De projectgroep veiligheid kan onderdeel uitmaken van het bestaande sub-driehoeks overleg. Overwogen kan worden (onderdelen van) de projectgroep maatschappelijke ontwikkeling in de lijn voort te zetten, verbonden aan beleidsthema's (bijvoorbeeld integraal jeugdbeleid). De projectgroep beheer kan deels worden opgenomen in de uitgebreide projectgroepen RV. Tegen deze achtergrond stelt de stuurgroep voor om de SEV-projectgroepen op te heffen. Daarvoor in de plaats worden zonodig tijdelijke "taskforces" voor de aanpak van concrete problemen ingesteld.

- Voor de versterking van de SEV wordt analoog aan de RV een nieuw projectbureau SEV met een nieuwe taakstelling gevormd onder leiding van de stadsdeelsecretaris. Het personeel wordt onder meer gerecruteerd uit de (gedetacheerde) secretarissen van de projectgroepen SEV en het URBAN-secretariaat. Taken van het projectbureau zijn de opstelling van een jaarprogramma, actief loket projectideeën ('servicebureau'), toetsing projecten (w.o. URBAN), ondersteuning denktank, onderzoek, eventuele taskforces, monitoring. Vormen van tijdelijke detachering uit de lijn worden aangemoedigd.

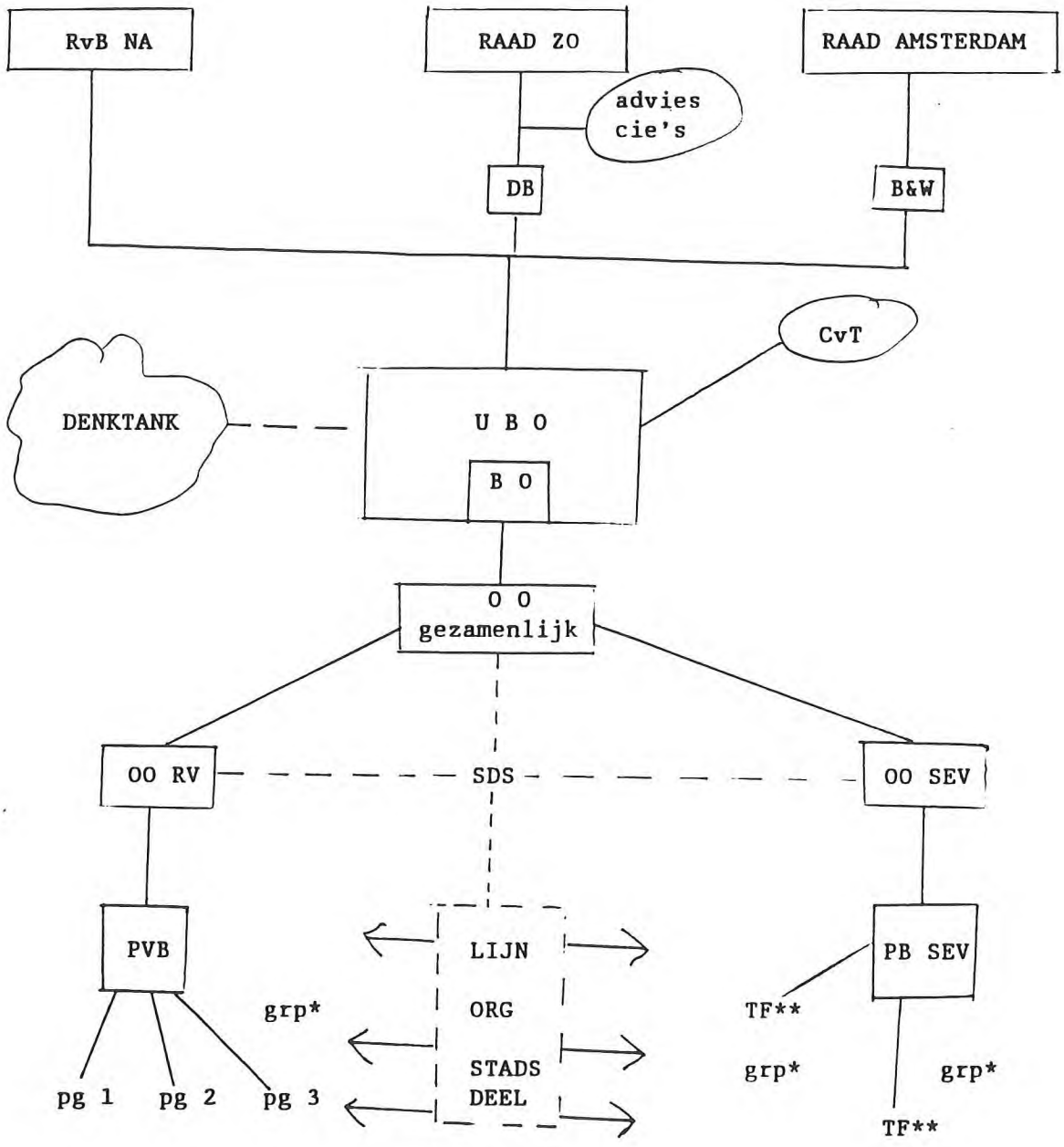
- Zowel voor de RV als de SEV wordt een operationeel overleg ingericht onder voorzitterschap van respectievelijk het hoofd PVB (in opdracht van de drie convenantpartners) en de stadsdeelsecretaris. De samenstelling van het OO RV wordt derhalve: dir. SWD, hoofd PVB, dir. NA en stadsdeelsecretaris. De samenstelling van het OO SEV wordt als volgt voorgesteld: stadsdeelsecretaris, directeur Sociale & Culturele Zaken van de gemeente Amsterdam en hoofd PVB. De frequentie van beide OO's bedraagt circa 1 x per 2 weken. Periodiek (1 x per 4 weken) wordt een gezamenlijk operationeel overleg gehouden met als vaste deelnemers de directeur Nieuw Amsterdam, de stadsdeelsecretaris (secretaris overleg), de directeur SWD en de portefeuillehouder vernieuwing stadsdeel (voorzitter). Daarin worden de voorstellen voorbereid voor het bestuurlijk overleg.

- De nieuwe organisatie SEV dient 'open te staan voor de omgeving'. Dit betekent letterlijk dat alle lagen van de organisatie (meer) open dienen te staan voor signalen en initiatieven vanuit de maatschappelijke omgeving. De structuur is en mag op dit punt niet 'dichtgetimmerd' zijn.

Op de volgende bladzijde is een schema van het voorstel voor de organisatie van de vernieuwing Bijlmer weergegeven. De op pagina 5 genoemde te onderscheiden rollen in de vernieuwing kunnen hierop als volgt worden toegepast:

- eindverantwoordelijke besluitvorming/financiën: directie/RvT Nieuw Amsterdam, college van B&W/gemeenteraad en db/stadsdeelraad Zuidoost;
- toezichthouder/aandeelhouder: UBO en CvT;
- specifieke pleitbezorger/ belangbehartiger: grassroots en adviescommissies;
- contractuele uitvoerder: projectindieners/uitvoerders;
- coalitiepartner voor een gezamenlijk "hoger" gelegen doel: denktank, UBO en CvT.

ORGANISATIE VERNIEUWING

* = pilot grassrootspanels
**= tijdelijke taskforces

6. BESLUIT STUURGROEP

In deze notitie heeft de stuurgroep de inhoud van het V&J-rapport vertaald in een aanpak voor de vernieuwing in de Bijlmer en daaraan gekoppeld een werkprogramma voor 1997 in de geest van de vele aanbevelingen van het V&J instituut.

Met inachtname van de rapportage van het V&J-instituut en het besluit van de stuurgroep op 9 mei 1996, neemt de stuurgroep de volgende besluiten:

1. De inhoud van deze notitie ***vast te stellen*** en te beschouwen als centraal uitgangspunt voor de start van de SEV in de Bijlmer.

2. De hoofdlijnen van het jaarprogramma 1997 conform hoofdstuk 4 vast te stellen, met inbegrip van de interimprocedure.

3. Akkoord te gaan met de inrichting op hoofdlijnen van de bestuurlijke en operationele organisatie van de vernieuwing conform hoofdstuk 5 en op basis hiervan op korte termijn tot implementatie over te gaan.

4. Met ingang van 1 januari 1997 de time-out voor de behandeling van nieuwe SEV/URBAN projecten op te heffen, onder voorwaarde van een gelijkluidend besluit van de stadsdeelraad Zuidoost.

5. Deze besluiten en de daaraan ten grondslag liggende notitie voor goedkeuring voor te leggen aan het college van B&W gemeente Amsterdam, het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuidoost, de Raad van Toezicht van woningbouwcorporatie Nieuw Amsterdam en het Comité van Toezicht URBAN.

Bijlage: **Lijst met gebruikte afkortingen**

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de in de notitie 'een nieuwe start' vaak gebruikte, niet reguliere, afkortingen.

CvT: Comité van Toezicht URBAN Bijlmermeer

db: dagelijks bestuur van het stadsdeel Zuidoost

EFRO: Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (URBAN Bijlmermeer krijgt circa 8 miljoen uit dit fonds)

ESF: Europees Sociaal Fonds (hieruit komt circa 2 miljoen)

EU: Europese Unie (voorheen Europese Gemeenschap)

GSD: Gemeentelijke Sociale Dienst

MKB: Midden- en KleinBedrijf

MO: Maatschappelijke Ontwikkelingen (sector van het stadsdeel met o.a. welzijn en onderwijs)

MTV: Migranten TeleVisie

NA: woningcorporatie Nieuw Amsterdam

OO: Operationeel Overleg (vernieuwing van de Bijlmermeer)

PVB: Projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer

RBA: Regionaal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening

R&D: Research and Development

RV: Ruimtelijke Vernieuwing

RvT: Raad van Toezicht

SDS: Stadsdeelsecretaris

SEV: Sociaal-Economische Vernieuwing

SV: Sociale Vernieuwing

SWD: Stedelijke WoningDienst

UBO: Uitgebreid Bestuurlijk Overleg

VAZ: (bedrijven) Vereniging Amsterdam Zuidoost

V&J: Verwey-Jonker Instituut